

№ 76 (20589)
2014-рэ илъэс
БЭРЭСКЭЖЪЫЙ
МЭЛЫЛЪФЭГЪУМ и 23-рэ

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Тхьакіущынэ Аслъан иіофшіэгъу зэіукіэгъухэр

Адыгеим и Лышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан Адыгэ Республикэм льэпкъ юфхэмкіэ, ізкію къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адыря зэпхыныгъэхэмкіз ыкіи къэбар жъугъэм иамалхэмкіз и Комитет итхьаматуу Шъхьэлэхъо Аскэррэ муниципальнэ гъзпсыкіз зиіз «Тэхъутэмыкъое районым» иадминистрацие ипащэу Шъхьэлэхъо Азмэтрэ тыгъуасэ аlyкіагъ.

Мэфэкіхэу ыкіи шіэжь мафэхэу Адыгеим щыхагъэунэфыкіыщтхэм ведомствэхэр зэрэфэхьазырхэм зэіукіэгъум щытегущыіагъэх. Шъхьэлэхъо Аскэр республикэм и Ліышъхьэ къы-

фиютагъ Чернобыль АЭС-м къыщыхъугъэгъэ тхьамык Іагъом фэгъэхьыгъэ Іофтхьабзэхэм язэхэщэн зызэрафагъэхьазырырэм фэгъэхьыгъэу. Радиацием къыхэк Іырэ тхьамык Іагъохэм ахэкlодагъэхэр агу къызщагъэкlыжьырэ мафэм ехъулlэу республикэм «lэнэ хъураехэр», зэlукlэгъухэр щызэхащэнхэу, материал зэфэшъхьафхэр къэбар жъугъэм иамалхэм къащыхаутынхэу рахъухьэ.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо быракъ и Мафэ мэлылъфэгъум и 25-м хагъэунэфыкіыщт. Мыгъэ къыщегъэжьагъэу мы мэфэкіыр республикэм ихабзэ икъулыкъухэм зэхащэрэ Іофтхьабзэхэм яплан хагъэхьагъ. Комитетым итхьаматэ джащ фэдэу Тхьакіущынэ Аслъан къыфиіотагъ Текіоныгъэм и Мафэ ихэгъэунэфыкіын зызэрэфагъэхьазырырэм фэгъэхьыгъэу. 1941 —

1945-рэ илъэсхэм щыlэгъэ Хэгьэгу зэошхом Текlоныгъэр къызыщыдахыгъэр мыгъэ илъэс 69-рэ мэхъу.

— Мы мэфэ благъэхэм республикэм Іофтхьэбзабэ щызэрахьанэу рахъухьэ. Общественнэ щынэгъончъагъэ щыІэным анахьэу анаІэ тырагъэтызэ, мыщ фэдэ Іофтхьабзэхэм ведомостхэр зэрафэхьазырхэр джыри зэ ауплъэкІужьын фае, — хигъэунэфыкІыгъ республикэм и ЛІышъхьэ.

Тхьакіущынэ Аслъан Тэхъутэмыкъое районым ипащэ зыlокіэм Адыгеим инароднэ артистэу, Адыгэ Республикэм идраматическэ театрэ изэхэщакіоу ыкіи иапэрэ режиссерэу Ахэджэго Мэджыдэ къызыхъугъэр илъэси 100 зэрэхъурэм игъэмэфэкІын епхыгъэ Іофтхьабзэу зэрахьащтхэм атегущыІагъэх. ЯчІыпІэгъу июбилей ехъулІэу Тэхъутэмыкъое районым Іофтхьэбзэ игъэкІотыгъэхэр щызэрахьанхэу рахъухьэ.

Ахэджэго Мэджыдэ фэгъэхьыгъэ пчыхьэзэхахьэр къалэу Мыекъуапэ жъоныгъуакlэм и 15-м щызэхэщэгъэным епхыгъэ пшъэрылъхэр республикэм и Лышъхьэ Адыгэ Республикэм культурэмкlэ иминистрэ фишlыгъэх.

Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэ ипресс-къулыкъу

Чернобыль атомнэ станцием аварие къызыщы-хъугъэр мыгъэ илъэс 28-рэ мэхъугъэ-шыгъэ тхьамы-кыгъор тарихъым къыхэнагъ ыки ащ идэгъэзыжьын хэлэжьагъэхэм арагу икыжьырэп.

Ащ фэгъэхьыгъэ Іэнэ хъурае тыгъуасэ Мыекъуапэ щыкІуагъ. АР-м лъэпкъ
ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Іофтхьабзэм кІэщакІо
фэхъугъ. Ащ хэлэжьагъэх
Комитетым итхьаматэ игуадзэу Александр Лузиныр,
псауныгъэр къэухъумэгъэ-

ЯгумэкІыгъохэм атегущы агъэх

нымкіэ министерствэм Іззэгъу уцхэм ягъэзекіонкіэ иотдел ипащэу Татьяна Полянскаяр, сэнэхьат узхэмкіэ Адыгэ республикэ Гупчэм иврач шъхьаізу Жа-

кІэмыкъо Сусаннэ, радиацием ыпкъ къикіыкіэ тхьамыкіагьохэм ядэгьэзыжьын хэлэжьагъэхэм яобщественнэ организациехэм ялыкіохэр, нэмыкіхэри.

Александр Лузиным ипэублэ псалъэ къызэрэщиІуагьэмкіэ, Чернобыль къыщыхъугъэ аварием гумэкІыгъоу къызыдихьыгъэм идэгъэзыжьын Адыгеим икІыгьэ нэбгырэ 800-м ехъу хэлэжьагь. Лыхъужъныгьэу зэрахьагъэм ифэшъуашэу ахэм ащыщыбэмэ правительственнэ тхыль льапІэхэр къафагъэшъошагъэх. ГухэкІ нахь мышІэми, тхьамык агъом хэтыгъэхэм япсауныгъэ лъэшэу зэщыкъуагъ, сэкъатныгъэ зиlэхэр бэу къахэкІыгьэх ыкІи ясатыр илъэс къэс нахь макІэ

Чернобыль имашІо къыхэкІыжьыгъэхэм ямедицинэ фэІо-фашІэхэр республикэм зэрэщафагъэцакІэхэрэм ыгъэразэхэрэп. Ау ар блэкІыгъэ илъэсхэм ябгъапшэмэ, джы бэкІэ нахьышІу зэрэхъугьэр хагьэунэфыкіыгъ. Ащ пэіуахьащт мылъкур нахьыбэ зэрэхъугъэм ишІуагъэкІэ, ящыкІэгъэ Іэзэгъу уцхэр къаратых. Джащ фэдэу зыфэе санаториехэм чернобыльцэхэр кІонхэ фитых, ау ащи гумэкІыгьо гьэнэфагьэу къыпыкІыхэрэр зэхафыгъэх. НэмыкІ зэгурымыІоныгъэхэу медицинэм иучреждениехэм ащыхъухэрэми атегущыІагьэх, хэкІыпІэхэм зэдяусагьэх. УпчІэу яІэхэр специалистхэм аратыгъэх, игъэкІотыгъэ джэуапхэри агъотыжьыгъэх.

ПІАТІЫКЪО Анет.

Сурэтхэр Іэшъынэ Аслъан тырихыгъэх.

АДЫГЭ БЫРАКЪЫМ И МАФ

Адыгэ быракъым и Мафэ мэлылъфэгъу мазэм и 25-м хэбзэ шапхъэхэм адиштэу апэрэу тиреспубликэ щагъэмэфэкыщт. Ащ фэгъэхьыгъэ юфтхьабзэхэр тиреспубликэ икъалэхэм, районхэм ащызэхащэх. Мыекъопэ къэлэ паркым къыщаублэнышъ, адыгэ быракъхэр аlыгъэу урамэу Краснооктябрьскэм къырыкющтых.

— Мыекъуапэ игупчэу В. Лениным ыцІэ зыхьырэм мэфэкІыр щызэхэтщэщт, — къытиІуагъ Урысыемрэ Адыгеимрэ искусствэхэмкІэ язаслуженнэ ІофышІэшхоу, концертым ирежиссерэу Сулейман Юныс. — Адыгеим икомпозиторхэм аусыгъэ орэдхэр ащ щыжъынчыщтых. Купхэу «Ошъутенэр», «Щыгъыжъыер», «Ащэмэзыр», «Мыекъуапэ инэфылъхэр», Адыгеим иартистхэр пчыхьэзэхахьэм хэлэжьэштых.

Тилъэпкъэгъухэр зыщыпсэурэ республикэхэм, ІэкІыб хэгъэгухэм, Краснодар краим, Москва, С.-Петербург адыгэ быракъым и Мафэ мэлылъфэгъум и 25-м ащагъэмэфэкІыщт. Адыгэ Республикэм къыщежьэгъэ Іофтхьабзэу дунаим щагъэмэфэкІырэм лъэпкъхэр зэфещэх, мамыр щыІакІэр гъэпытэгъэным фэІорышІэ.

САХЬИДЭКЪО Нурбый.

Тхьашъуегъэпсэу къараlуагъ

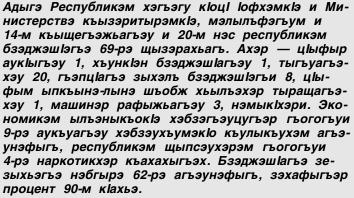

Муниципальнэ гъэпсыкіэ зиіэ «Къалэу Мыекъуапэ» иадминистрацие итхылъэу хьыкумыші приставхэм я Федеральнэ къулыкъу Адыгэ Республикэмкіэ и Гъэіорышіапіэ къарагъэхьыгъэм мы Гъэіорышіапіэм патруль-гьогу къулыкъумкіэ и Мыекъопэ хэушъхьафыкіыгъэ отдел чанэу шіыхьафым зэрэхэлэжьагъэм пае зэрэфэразэхэр къыщеіо.

Хьыкумыш приставхэм къалэм игъэкъэбзэн я ахьыш у хаш ыхьагъ, джащ фэдэу щытхъум иаллее изэтегъэпсыхьанкіэ іэпыіэгъу афэхъугъэх. Урысыем ихьыкумыші приставхэм я Федеральнэ къулыкъу Адыгэ Республикэмкіэ и Гъэіорышіапіэ іутхэми мы рэзэныгъэ тхылъым къыдырагъаштэзэ, зигугъу къэтшіыгъэ отделым хэтхэм тхьашъуегъэпсэу араю.

Урысыем ихьыкумыші приставхэм я Федеральнэ къулыкъу Адыгэ Республикэмкіэ и Гъэюрышіапіэ ипресс-къулыкъу

Бзылъфыгъэр ыгъэпцlагъ

Блэкlыгъэ тхьамафэм Адыгеим игъогухэм хъугъэшlэгъи 5 къатехъухьагъ. Ахэм нэбгыри 2 ахэкlодагъ, нэбгыри 5-мэ шъобж зэфэшъхьафхэр атещагъэхэ хъугъэ. Ешъуагъэу рулым кlэрысхэу водитель 70-рэ къаубытыгъ. Гъогурыкlоным ишапхъэхэр гъогогъу 3071-рэ аукъуагъ.

ХъункІэн бзэджэшІагъэ зезыхьан гухэлъ зиlэгъэ хъулъфыгъэхэм алъэхъух Урысые Федерацием хэгъэгу кloцl loфхэмкІэ и Министерствэ имежмуниципальнэ отделэу «Адыгейский» зыфиlорэм иполицейскэхэр. Мыщ фэгьэхьыгьэ къэбарыр хэбзэухъумэкІо къулыкъухэм къаlэкlэзыгъэхьагъэр Іахьзэхэлъ обществэм икъэрэгъул ары. БзэджэшІагьэр къызщыхъугъэ чІыпІэм псынкІэу къэсыгъэ следственнэ-оперативнэ купым зэригъэунэфыгъэмкІэ, мэлылъфэгъум и 11-м чэщым, автомобиль гьогоу Инэм-Шытхьалэ зыфиlорэм тетэу, къутырэу Шевченкэм пэмычыжьэу Іоф щызышІэрэ фирмэм иадминистративнэ унэ амыгъэунэфыгъэ бзэджашІэхэр ихьагъэх. Ащ икъэрэгъулэ зэкІоціапхи, сейфым дэлъыгъэ сомэ миллион 1,4-р аштэн гухэлъ яІагъ. Ау мы уахътэм мэшІогъэк осэным исигнализацие къыхэнагъ ыкІи гъунэгъу предприятием икъэрэгъули бзэджашІэхэр къылъэгъугъэхэти, ахэм кІаІэжьыгъ. Мы уахътэм уголовнэ Іоф къызэІуахыгь, зэхэфынхэр макloх.

УФ-м хэгъэгу кloцl loфхэм-кlэ и Министерствэ иотделэу Тэхъутэмыкъое районым щыlэм иполицейскэхэм гъэпцlагъэ зыхэлъ бзэджэшlагъэ зезыхьэгъэ хъулъфыгъэр къаубытыгъ. Къалэу Краснодар щыпсэурэ бзылъфыгъэу илъэс 42-рэ зы-

ныбжьым ылъэныкъокІэ бзэджэшІагьэ зэрэзэрахьагьэм фэгъэхьыгъэ къэбар хэбзэухъумэкІо къулыкъухэм къаІэкІэхьагь. Ежь бзылъфыгьэм къызэриІотагъэмкІэ, псэолъэшІыным епхыгъэ пкъыгъохэр, Іэмэпсымэхэр ещэх. Илъэсэу тызыхэтым, гъэтхапэм ыкІэхэм адэжь, ымышІэрэ кІэлэ ныбжьыкІэ горэ къекІолІагъ ыкІи ыпшъэкІэ зигугъу къэтшІыгъэ пкъыгъохэр чІыфэу къыритыхэмэ, ахэр зищэхэкІэ ахъщэр къыІэкІигъэхьажьызэ ышІынэу къыриІуагъ. Бзылъфыгъэр ащ къезэгъыгъ.

Мэфэ заулэм къыкіоці тучаным къакІозэ сомэ мини 182рэ зытефэрэ цементыр, пшахъор, рубероидыр, нэмыкІхэри «компаньоным» дищыгьэх. Бизнесыр зые бзылъфыгъэм паспортым икопие къыфигъэнагъ. Ахъщэр къызыщитыжьын фэе уахътэр къызэсым, бзылъфыгъэр кІэлакІэм фытеуагъ, ау джэуап ыгъотыжьыгъэп. Зэрагъэпцlагъэр къызыгурэloм ыуж хэбзэухъумэкІо къулыкъухэм ащ закъыфигъэзагъ. БзэджэшІагьэр зезыхьагьэр полицейскэхэм псынкlэу агъэунэфын ыкІи нэужым къаубытын алъэкІыгъ. Илъэс 25-рэ зыныбжь кІэлакІэу поселкэу Лъэустэнхьаблэ щыпсэурэ зи ымышlагъэу апэ къыІотагъ, ау бзылъфыгъэр зэригъэпцІагъэм нэужым еуцол эжьын фаеу хъугъэ. Джы ащ уголовнэ пшъэдэкІыжь рагъэхьыщт.

ПЕНСИЕХЭМКІЭ ФОНДЫМ ШЪУЩЕГЪЭГЪУАЗЭ

ЯІэпэІэсэныгъэ ауплъэкІугъ

Урысые Федерацием Пенсиехэмкіэ ифонд Адыгэ республикэмкіэ и Къутамэ джырэблагъэ щызэхащэгъэ аттестацием хэлэжьагъэх къалэхэмрэ районхэмрэ ащыіэ Гъэіорышіапіэхэм, Пенсиехэмкіэ фондым и Къутамэ иотдел зырызхэм япащэхэр.

Илъэсиплі тешіэ къэс джащ фэдэ аттестациехэр зэхащэх. Ащ гухэлъэу ыгъэнафэрэр специалистхэм яlофшіэнкіэ ухьазырыныгъэу яlэр уплъэкіугъэныр ыкіи іэпэіэсэныгъэу ахэлъым

хэгъэхъогъэныр ыкіи яіэнатіэкіэ ыпшъэкіэ дэкіоенхэм кіэгъэгушіугъэнхэр, кіэщэкіоныгъэу ыкіи іофымкіэ чаныгъэу ахэлъым хэгъэхъогъэныр ары.

Апэ аттестациер зыкіухэрэр

фэшіыкіэ гьэпсыгьэ программэ комплексэу «ТЕСТ» зыфиіорэм тетэу ауплъэкіугьэх. Нэужым комиссием хэтхэр адэгущыіэхэзэ шіэныгьэу яіэхэр зэрагьэшіагь.

Къэlогъэн фае зэкlэми дэгъоу аттестациер зэракlугъэр. Ары пакlошъ, комиссием иунашъокlэ ыпшъэкlэ щыlэ Іэнатlэхэм аlугъэхьагъэнхэм фэшl кадрэхэмкlэ резервым ахэм ащыщыбэ хагъэуцуагъ.

Къекlокlырэ къулыкъур джыри гъогум техьагъ

Пенсиехэмкіэ фондым иреспубликэ Къутамэ ипащзу Къулэ Аскэрбый ыухэсыгъэ зэкіэлъыкіуакіэм тегъэпсыкіыгъзу дэкіызэ ціыфхэр езыгъэблэгъэхэрэ къекіокіырэ къулыкъум хэтхэр 2014-рэ илъэсым имэлылъфэгъу мазэ и 15-м къуаджэхэу Хьатыгъужъыкъуаерэ Пщыжъхьаблэрэ ащыіагъэх. Ар зэхищэгъагъ Пенсиехэмкіэ фондым и Гъэіорышіапізу Шэуджэн районым щыіэм испециалист-экспертэу Аулъэ Нурыет. Джащ фэдэу ащ хэлэжьагъэх Пенсиехэмкіэ фондым иреспубликэ Къутамэ ипащэ иіэпыіэгъоу Бэгугъэ Вячеславрэ Шэуджэн районым щыіэ Гъэіорышіапіэм ипащзу Хьаткъо Казбекрэ.

Егъэблэгъэныр зэхащэзэ шlыкlакlэм тетэу пенсиехэр къэльытэжьыгъэнхэм епхыгъэ ыкlи нэмыкl lофыгъуабэмэ атегущы-lагъэх, цlыфхэм ашlогъэшlэгъон упчlабэмэ джэуапхэр аратыжыгъэх. Ахэм ащыщ ны мылъкум ехьылlэгъэ lофыгъохэри.

Район телевидениеу «Зарево» зыфиюрэм иупчыэхэм джэуап-

хэр аритыжьхэзэ, Бэгугъэ Вячеслав къекlокlырэ къулыкъум гухэльэу ыгъэнафэхэрэр мырэущтэу къыlотагъэх: «Пенсиехэмкlэ фондым Адыгэ республикэмкlэ и Къутамэ ипащэу Къулэ Аскэрбый икlэщакlоу къекlокlырэ мобильнэ къулыкъур зэхэщагъэ хъугъэ Пенсиехэмкlэ фондым ичlыпlэ къутамэ афи-

гъэцэкІэрэ фэІо-фашІэхэр пенсионерхэу, сэкъатныгъэ зиІэхэу зыныбжькІэ хэкІотагъэхэу район гупчэм нэс къэкІон зымылъэкІыщтхэм нахь апэблагъэ шІыгъэнхэ гухэлъым пае.

Гъэзетхэм нахь пасэу къыхаутыгъэ зэкlэлъыкlуакlэм тегъэпсыкlыгъэу цlыфхэм къекloкlызэ loф адэзышlэрэ къулыкъум егъэблэгъэнхэр зэхещэх. Ищыкlагъэ хъумэ, яунэхэм ащыlэн ыкlи фэlo-фашlэхэр афигъэцэкlэнхэ ылъэкlыщт.

Егъэблэгъэным къекІолІагъэхэм ащыщэу Хьагъур Иннэ къыІуагъ Пенсиехэмкіэ фондым ичІыпіэ ГъэІорышІапіэ иІофышіэхэм, ышъхьэкіэ Къулэ Аскэрбый дэкІыгъо егъэблэгъэнхэр зэрэзэхащэхэрэм ыкІи пенсиехэр ипІапъэм ехъулізу зэралъагъэІзсыхэрэм апае пъэшэу зэрафэразэр. А Іофшіакіэр тапэкІи пъыгъэкІотэгъэныр игъоу ылъэгъугъ.

Къырым щыпсэухэрэм япенсиехэр къафалъытэжьых

Урысыем щыпсэухэрэм ибагъэкіэ аратырэм лъыкіэгъэхьажьыгъэным фэші Республикэу Къырымрэ къалэу Севастопольрэ ащыпсэухэрэм япенсиехэр Пенсиенхэмкіэ фондым икіэрыкізу къафелъытэжьых.

2014-рэ илъэсым ишэкІогъу и 1-м нэсыфэкІэ нэбгырэ мин 522-мэ япенсие тхылъхэм ахэплъэжьыщтых. Урысыем ПенсиехэмкІэ ифонд икъутэмитІу Республикэу Къырымрэ къалэу Севастопольрэ ащатхыгьэх. нь пъэхъаным ахэм Іоф ащызышІэщтхэр аштэх, ахэм яегьэджэни рагъэжьагъ. Урысыем ПенсиехэмкІэ ифонд и Къутамэу Республикэу Къырым Іэмрэ Республикэу Къырым ПенсиехэмкІэ ифондрэ урысые хэбзэгьэуцугьэхэм атехьажьыгъэнхэм фэшІ зэгъусэхэу Іоф зэрэзэдашІэщтым ехьылІэгъэ зэзэгъыныгъэ зэдашІыгъ.

ГъэцэкІэкІо дирекцием ыкІи Урысые Федерацием исубъект 24-м ехъурэмэ яспециалистхэм Къырым щыІэхэ ясэнэхьатэгъухэм методологическэ ыкІи Іофшіэным епхыгъэ нэмыкі іэпыІэгъу ятыгъэным фежьагъэх. Урысыем ПенсиехэмкІэ ифонд испециалист 48-рэ Къырым щы-Іэхэ ясэнэхьатэгъухэр ягъусэхэу урысые хэбзэгъэуцугъэхэм атегьэпсыкІыгьэу пенсиехэр кьэлъытэжьыгъэнхэм фежьагъэх. Піэльэ благьэм — Іофшіэпіэ чІыпІэхэр хьазыр зэрэхъухэрэм тегъэпсыкІыгъэу специалистхэм

япчъагъэ фэдищкіэ нахьыбэ ашіыщт. Пенсие страхованиери зэрэхэтэу, шіокі зимыіэ социальнэ страхованиемкіэ Урысые Федерацием ихэбзэгъэуцугъэ Республикэу Къырымрэ къалэу Севастопольрэ 2015-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м къыщыублагъэу ащагъэфедэщт.

А пІалъэр къэсыфэкІэ Къырым щыпсэухэрэ пенсионер-2014-рэ илъэсым имэзае и 21-м ехъулІэу республикэм кІуачІэ щызиІэгьэ хэбзэгьэуцугьэм тетэу гъэпсыгъэщт. Пенсиехэм ягъусэу мазэ пэпчъ телъытэгъэ ахъщэ тынхэр агъэнафэх. Ахэр 2014-рэ илъэсым ибэдзэогъу и 1-м ехъулІэу пенсиеу афагъэуцугъэм ипроценти 100-м нэсыщтых. Къырым щыпсэухэрэ пенсионерхэм гъэтхапэм аратыщтыгьэм ельытыгьэмэ, мэлыльфэгъум ахъщэ тынэу аратыщтыр процент 25-кІэ нахьыбэ хъущт.

ХэгъэунэфыкІыгъэн фае мэзэ телъытэ а ахъщэ тыныр Республикэу Къырым щагъэфедэщтыгъэ хэбзэгъэуцугъэм тегъэпсыкІыгъэу пенсие зыфагъэуцугъэгъэ пенсионерхэм аратынэу зэрэщытыр, Урысые Федераци-

ем ихэбзэгъэуцугъэмэ атегъэпсыкlыгъэу пенсие зыфагъзуцугъэхэр ащ къызэрэхимыубытэхэрэр. Арэущтэу зэрэгъэпсыгъэм анаlэ тырадзэн фае япсэупlэ ахъожьынышъ, Республикэу Къырым е къалэу Севастополь кlожьынхэу изыхъухьагъэхэм.

Гъэнэфэгъэ шапхъэхэм атегъэпсыкІыгъэу пенсиехэр аратых. Ахэр почтэмкІэ цІыфхэм алъагъэІэсых. Республикэу Къырымрэ къалэу Севастопольрэ ашыпсэухэрэм мэлылъфэгъум телъытэгъэ пенсиехэр, Урысые Федерацием и Президент и Указ къахэхъон фаеу ыгъэнафэрэри зэрэдыхэтэу, пенсионерхэм япроцент 55-м апъагъэІэсыгъ. Ащ дыкІыгъоу Урысые Федерацием шІокІ зимыІэ пенсие страхованиемкІэ исистемэ тегъэпсыкІыгъэу цІыфхэр тхыгъэнхэм фежьагъэх. Регистрацием ехьылІэгъэ анкетэ 4700-рэ аlахыгъах. Шюкі зимыіэ пенсие страхованием исистемэ цыфхэр хэгъэуцогъэнхэр гъэцэкІэгъэным фэшІ Республикэу Къырым ПенсиехэмкІэ фондэу щызэхэщагъэм Іоф щызышІэхэрэр нахьыбэ шІыгьэнхэм пае Іофшіэпіэ чіыпіэ 23-рэ хагъэхъожьыгъ. Урысые паспорт--езишьа чеменный на предоставляющий не предоставляю Іуахыгъэх.

> Пенсиехэмкіэ фондым Адыгэ республикэмкіэ и Къутамэ ипресс-къулыкъу.

Хьадэгъур сыда къызыхэкІырэр?

хэкіыпіэ ціыфхэм зыкіамыгьо-

тырэр? Сыдигъуи аІоба хьа-

дэгъум нэмыкі Іэзэгъу зимыіэ

щымыІэу. Ижъырэ лъэхъаным

щыІэныгъэр къиныгъ нахь

Къыхэгъэщыгъэн фае гьоу яlагъэр. Сыда мыщ нэмык жьыщт шlыкlэр игъэкlотыгъэу 2013-рэ илъэсым ежьежьырэу хьадэгьур къызыфэзыхьыжьыгъэхэр зызэдгъапшэкІэ хъулъ-

мышІэми, ащ фэдиз мыхъомышІагьэ хъущтыгьэп. КІэлэ-Непэ къэралыгъом гумэкі шъхьаіэу къыщыуцухэрэм ціыкіухэр тштэхэмэ, нахь щызэу ащыщ ціыфхэм ежь-ежьырэу хьадэгъур къызэрэзыфахьыжьырэр. Мы гумэк/ыгьом фэгьэхьыгьэу нагъо яІагъ. Джы ежь ны-ты шъыпкъэхэм ясабыйхэр агъэ-Мыекъуапэ конференцие джырэблагъэ щызэхащагъ. сэхъуджэх. Зыфаер къызы-Ащ хэлэжьагьэх Адыгэ Республикэм псауныгьэр дэхъоу есагъэм джаущтэу ренэу къэухъумэгъэнымкіэ иминистрэу Мэрэтыкъо Рустем, щытыщт фэдэу къыщэхъу ыкІи Адыгэ республикэ клиническэ психоневрологическэ апэрэ къиныгъом зыlукlэкlэ, диспансерым иврач шъхьаю ипшъэрылъхэр къеуфэ. ГумэкІэу иІэм изакъоу зыгъэцакіэрэ Бэгъушъэ Светланэ, Адыгеим ыкіи Пшызэ шъолъыр ащыпсэурэ быслъымэнхэм я Диндэлэжьапіэ имуфтий игуадзэу Шъхьэлэхьо Ибрахьимэ, чыристан динлэжьэу Даниил, Ростов къэралыгьо медицинэ университетым психиатриемкіэ икафедрэ идоцентэу Алексей Переховыр, врачхэр, наркологхэр, нэмыкіхэри.

— Мы гумэкІыгъоу къэуцугъэм фэгъэхьыгъэ конференцие зэхэтщэныр тиреспубликэкІэ зигъо шъыпкъэ Іофэу сэлъытэ, — ею Мэрэтыкъо Рустем. — Сыда пІомэ аужырэ илъэсхэр зызэдгъапшэкІэ, ежьежьырэу хьадэгъур къызыфэзыхьыжьыхэрэм япчъагъэ нахьыбэ хъугъэ. 2012-рэ илъэсым елъытыгъэмэ, 2013-м зызыукІыжьыгьэхэр процент 34кІэ нахыбэ хъугъэх. ГъэрекІо пчъагъэр нэбгырэ 97-м нэсыгъагъ. А щысэхэм уезыгъэгупшысэнэу ахэтыр макІэп. 2012рэ илъэсым елъытыгьэмэ, гъэ-

фыгъэхэр зэрэнахьыбэр. Нэбгырэ 97-мэ ащыщэу 79-р хъулъфыгъ, 18-р бзылъфыгъ. ЗэрагъэунэфыгъэмкІэ, телъхьапІэ ашІырэр зэфэшъхьафы: процент 25-м ехъум унагъом зэгурымыІоныгъэу илъым къыхэкІэу ащ фэдэ гьогур къыхахы, процент 18-м мылъкум ылъэныкъокІэ гумэкІыгъоу яІэхэм рапхы, проценти 10-р зэрязакъом пае хьадэгъум къеджэх. Ахэм анэмыкІзу ешъоным, наркотикхэм апкъ къикlыкlэ мыщ фэдэ тхьамык агъохэр хъугъэхэу агъэунэфы.

Бэгъушъэ Светланэ къызэ-

рекІо зызыукІыжьыгъэр нэбгырэ 24-кІэ нахьыб.

зэкъоуцонышъ, хэкІыпІэхэм тызэдяусэн фае.

ЗызыукІыжьыхэрэр ныбжьыкІэ закъохэр арэп. ХэкІыпІэ щымыІэжьэу нахыжъхэми къашІошІэу къыхэкІы. ГущыІэм пае, ащ фэдэ хъугъэ-шlагъэу республикэм щагъэунэфыгъэхэм япроцент 30-р къызыфэзыхьыжьыгъэр илъэс 60-м ехъу зыныбжьхэр ары.

Зызыукіыжьыхэрэр ныбжьыкіэ за-

къохэр арэп. Хэкіыпіэ щымыіэжьэу

нахьыжъхэми къашіошізу къыхэкіы.

къызыфэзыхьыжьыгъэр илъэс 60-м

ГущыІэм пае, ащ фэдэ хъугъэ-шіагъэу республикэм щагъэунэ-

фыгъэхэм япроцент 30-р

ехъу зыныбжьхэр ары.

– Мы гумэкlыгъом идэгъэ- сыдигъуи гумэкlыгъоу щыlэхэм зыжьын зэкІэми зэдытиІоф, — ащыщыгь. Ау мы аужырэ ильэсelo министрэм, — Арышъ, ты- хэм пчъагъэхэм лъэшэу зэ-

цІыфым идунай ыхъожьыныр рахахъорэм къыхэкІэу республикэр гумэкІыгъо чІыпІэ иуцуагъ. БлэкІыгъэ илъэсхэм ежь-ежьырэу хьадэгъур къызыфэзыхьыжьыгьэхэр ныбжьыкІэхэр арыгъэмэ, джы нахыжъхэри аш фэдэ хэк ып на эхъух. Нэбгырэ 97-мэ ащыщэу 56-мэ шыlэныгьэм хэкlыпlэ зэрэщамыгъотырэр ары ушъхьа-

риІуагъэмкІэ, ежь-ежьырэу

фае, гугъапІэр бгъэкІоды хъущтэп. Ар зэкІэми къагурыІон фае.

ЦІыфым къыгъэшІэщтыр, ищыІэныгъэ гъогу зыфэдэщтыр ынатІэ тетхагьэу къэхъоу alo. Шъхьэлэхъо Ибрахьими, Даниили зэфэдэу къаlо, сыд фэдэ дини цІыфым ежь-ежьырэу хьадэгъур къызызыфихьыжьыкІэ, гунахьышхо ышІагьэу зэрилъытэрэр. ЦІыфым зызиукІыжьыкІэ гунахьитІу ешІэ: апэрэмкІэ, ыгу зэригъэкІодыгъэр, ятІонэрэмкІэ, Тхьэм къыритыгьэ гьашІэр ежь-ежьырэу зэрэзэпиутыгъэмкІэ. Ибрахьим къызэрэхигьэщыгьэмкІэ, цІыфым ежь шІоигьоу идунай зихьожьыкІэ, джэнэтым имыхьанэу alo.

Илъэс къэс цІыф къызэрыкіоу чіыпіэ къин ифэхэрэр нахьыбэ мэхъу. Ахэр зытеонхэ алъэкІыщт «ЦыхьэшІэгъу те-

лефон» Адыгэ республикэ клиническэ психоневрологическэ диспансерым зэхищагъэу чэщи мафи Іоф ешІэ. Ащ Іоф щызышІэхэрэр хэшІыкІ ин зисэнэхьат фызиІэ психологхэр ары. Статистикэм къызэритырэмкІэ, 2013-рэ илъэсым ІэпыІэгъу арагъэгъоты ашІоигъоу нэбгырэ 2500-рэ фэдиз къяолІагъ. Ащ щыщэу процент 14-м гумэкІыгьоу яІэр ны-тыхэмрэ сабыимрэ азыфагу зэмызэгъыныгъэу къыдэтаджэрэр ары. Зыныбжь имыкъугъэ нэбгырэ 42-рэ мы номерым къытеуагъ. ЗэрагъэунэфыгъэмкІэ, илъэсым къыкіоці «Цыхьэшіэгъу телефоным» ишІуагъэкІэ зызыукІыжьы зышІоигъогъэ нэбгырэ 12-р гьогу занкІэм тыращэжьын алъэкІыгъ.

Алексей Переховым тызэрэщигъэгъозагъэмкіэ, кіэлэ Іэтахъохэм гумэкІыгьоу яІэхэм апэшІуекІон амал щымыІэ фэдэу къызашІошІыкІэ, тхьамыкІагьор

къызыфахьыжьы. ІэубытыпІэу афэхъухэрэм ащыщых унэгъо имыкъум илъ щыІэкІэ-псэукІэр ехновадувать мехучагов, диедедев зэрамылъэкІырэр. ЕджапІэм шъхьакІо къазыщырахыкІэ ыкІи обществэм чІыпІэ гъэнэфагъэ щамыубытэу къазышюшыкіэ, ныбжьыкІэхэм агу мэкІоды. Алексей Переховым зэрилъытэрэмкіэ, ціыфэу зызыукіыжьынэу изыхъухьэрэр ежь ышъхьэ закъу зэгупшысэрэр.

Сыдигъуи щыІэныгъэм чІыпІэ гьэнэфагьэ щыуубытыныр псынкlагъоп, къин горэм упэкlэфагъэми ащ узэрэпэшІуекІощтым уфэбэнэн, ыпэкІэ уплъэн фае. Шъыпкъэ, цІыфым ищыІэныгъэ гьогу кІыхьэ, тхъагъуи гукъауи бэ къыхахьэрэр, ау ахэр зызэунэкІыхэкІэ, насыпым ытэмэ чІэгь учІэсыщт. Ащ сыд фэдэрэ хьадэгъуи пэпшІын плъэкІыщтэп.

ГЪОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнай.

Къыхэгъэщыгъэн фае щыІэныгъэм къызыдихьыгъэ зэхъокіыныгъэхэм яягъэ ныбжьыкіэхэм къызэрякіырэр. Телевизорым къыгъэлъагъохэрэм, Интернет джэгукіэхэм ыкіи социальнэ сайтхэм арытхэм узяплъыкіэ, гур агъэкіоды. Зызэрэуукіыжьыщт шіыкіэр игъэкіотыгъэу арытхагъ, нэужым анахь ІэшІэхыщтыри, охътэ кіэкіым къыкіоці уидунай зэрэпхъожьыщтыри ащ къибгъотэн плъэкіыщт.

пэгъокІыгъэу мэхъу, гупшысэхэм зэлъакіу, ышіэщтымрэ зэусэщтымрэ къымыгьотэу хэкІыпІэ закъоу ылъэгъурэр идунай ыхъожьыныр, ежь-ежьырэу хьадэгъур къызыфихьыжьыныр ары.

Къыхэгъэщыгъэн фае щыІэныгъэм къызыдихьыгъэ зэхъокІыныгъэхэм яягъэ ныбжьыкІэхэм къызэрякІырэр. Телевизорым къыгъэлъагъохэрэм, Интернет джэгукіэхэм ыкіи социальнэ сайтхэм арытхэм узяплъыкІэ, гур агъэкІоды. ЗызэрэуукІыательыхэу мэхъу. Унагъо зыпыль цІыфхэм банкым ральхьажьын фэе ахъщэр агъотырэп, къыздырахыщтым чэщи мафи егупшысэх. ЯщыІэныгъэ гьогу къыхэхьэгьэ гумэкІыгьор дэгьэзыжьыгьэным пае хэкІыпІэ зэрамыгъотырэм къыхэкІэу заукІыжьыныр аужырэ лъэбэкъоу агъэнафэ. Гупшысэным зэрымыры ышІыгьэ цІыфым ащ нэмыкі хэкіыпіэ имыіэу къыщэхъу. ЧІыпІэ къин имыфэрэ цыф щыІэп, ау ащ упэшІуекІон

къурэм къыхэкІэу чІыфэшхохэр

арытхагь, нэужым анахь ІэшІэ-

хыщтыри, охътэ кІэкІым къы-

кІоцІ уидунай зэрэпхъожьыщты-

ри ащ къибгъотэн плъэкІыщт.

ежь-ежьырэу хьадэгъур къы-

зыфэзыгъэсыжьхэрэм телъ-

хьэпІэ шъхьаІэу афэхъурэм

ащыщ банкхэм чІыфэу къаla-

хырэр зэрамыпщыныжьышъу-

рэр. НахьыбэрэмкІэ цІыфхэр

унэхэм, машинэхэм яхъуапсэх,

ахъщэшхохэр банкым къыра-

хыхэшъ ащэфых, ау ІофшІапІэм

къыщалэжьырэр зэрафимыгъэ-

Джырэ уахътэм нахьыжъхэу

Статистикэм къызэритырэмкіэ, 2013-рэ илъэсым Іэпыіэгъу арагъэгъоты ашіоигъоу нэбгырэ 2500рэ фэдиз къяоліагъ. Ащ щыщэу процент 14-м гумэкІыгъоу яІэр ны-тыхэмрэ сабыимрэ азыфагу зэмызэгъыныгъэу къыдэтаджэрэр ары. Зыныбжь имыкъугъэ нэбгырэ 42-рэ мы номерым къытеуагъ. Зэрагъэунэфыгъэмкіэ, илъэсым къыкіоці «Цыхьэшіэгъу телефоным» ишіуагъэкіэ зызыукіыжьы зышіоигъогъэ нэбгырэ 12-р гъогу занкіэм тыращэжьын алъэкіыгъ.

Адыгэ макь

МЭФЭКІ ЗЭХАХЬ

Филологие шіэныгъэхэмкіэ докторэу, профессорэу, академикэу, УФ-м лъэпкъ гъэсэныгъэмкіэ иотличникэу, Адыгэ Республикэм шіэныгъэхэмкіэ изаслуженнэ юфышіэшхоу, гуманитар ушэтынхэмкіэ Адыгэ республикэ институтэу Т. М. КІэращэм ыцІэ зыхьырэм ипащэу, илъэпкъ ыпашъхьэ шlулэжьыгъэ ин щызию Бырсыр Батырбый къызыхъугъэр илъэс 75-рэ зэрэхъугъэ имэфэкікіэ фэгушіохэмэ ашіоигьоу мэлыльфэгьум и 15-м, 2014-рэ ильэсым АР-м и Лъэпкъ тхылъеджапіэ ціыфыбэ къыщызэхэхьэгъагъ Ахэр охътэ ыкій чіыпіэ зэфэшъхьафхэм юф щыдэзышіагъэхэу, иціыфыгъэ-шіыкіи, иіофшіакіи дэгъоу щыгъуазэхэу, шъхьэкіэфэ-льытэныгъэ ин фызиіэ хъугъэхэр арых. Ахэтыгъэх мыхэм илэгъу-ныбджэгъухэу Шэуджэн районым щыщхэри, илъэсыбэрэ Іоф зыщишІэгьэ Адыгэ къэралыгьо институтым июфышіэхэри, общественнэ движение «Адыгэ Хасэм» иисполком хэтхэри, адыгэ льэпкь гьэсэныгьэм иакадемие ціыкіоу кіэлэегьэджэ училищым, искусствэхэмкіэ республикэ колледжым къарыкіыгъэхэ пащэхэри, кіэлэегъаджэхэри, студентхэри.

ШІэныгъэр илъэпкъ

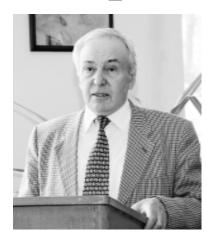
ТІЭШІЭГЪУНЫКЪОМ ЗИЛЪЭПКЪ ГЪОГУМ ТЕХЬАГЪ, ИШЪЫПКЪЭУ АДЫГАЗЭМ ИІОФЫГЪОХЭР ЗЭШІУИХХЭУ ФЕЖЬАГЪ. АУ АДЫГЭ ХЭКУР, АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭР АКЪУ-М ТАРИХЪЫМРЭ АДЫГЭ КІЗЬ ИКАФЕДРЭ ИДОЦЕНТЗУ УНЗ-КІЗЬ ИТОДЕТЬ ИТОДЕТ

Тхылъ къэгъэлъэгъон баеу «Шізныгъэм изэхэщэкіо Ізпаіас» зыфиюрэр нэм зэрэфэплъ. Ащ щызэгъэзэфэгъэ литературэм, журнал ыкіи гъэзет тхыгъэ зэфэшъхьафхэм шізныгъэлізу Бырсыр Батырбый исурэт ин, купым хэтэу, итхылъхэр, нэмыкіхэм ежьфатхыгъэ статьяхэр хэлъых, бзэшізныгъэм игъзунэфын-зэхэфын иіахьышхоу Батырбый хэлъыр ащыкізгъэтхъыгъ.

Пэсэ дэдэу, Мамхыгъэ гурыт еджапіэм щеджэзэ, кіалэм исэнаущыгъэ, ІупкІагъэ къэнэфагъ, жэбзэ чанрэ бзэ къабзэрэ зэрэlульхэр, гульытэ дэгьу зэриІэр. ЗыкъызэІуихынымкІэ анахь зишІуагъэ къекІыгъэр 1959 — 1963-рэ илъэсхэм Тбилиси къэралыгъо университетым агъакІуи, филологие факультетым икавказыбзэ къутамэ зэрэщеджагьэр ары. ШІэныгъэлэжь цІэрыІохэу А. Чикобавэ, Г. Рогавэ, К. Ломтатидзе икІэлэегъэджагъэх, шІэныгьэ-гьэсэныгьэ амалхэр ыгьотыгъэх. Батырбый шІэныгъэ габзэм июфыгъохэр зэшуиххэу фежьагъ. Ау Адыгэ хэкур, Адыгэ Республикэр акъыл зиІэ цІыф Іушхэу, гъэсагъэхэу, зыщыгугъхэрэм ежьыри зэу ащыщэу ІэнэтІэ зэфэшъхьафхэр зэрихьанхэу хъугъэ. Апэрэ ІофшІэн лъэбэкъур Шэуджэн районым, илъэс 24-рэ ыныбжьэу, Пщыжъхьэблэ къоджэ еджапІэм идиректор игуадзэу ригъажьи, кІэлэегъэджэ къэралыгъо институтым иадыгэ кафедрэ ипащэу, университетым илъэпкъ факультет идеканэуи илъэс пчъагъэрэ щытыгъ. Къыхэгъэщыгъэн фае Адыгэ Республикэм шІэныгъэмрэ гъэсэныгъэмрэкІэ апэрэ министрэу зэриІагьэр. А зэкІэм къаушыхьаты шІэныгъэм зэрэдэлажьэрэм имызакъоу, цІыфхэр зэхишэн ыкІи зыльишэн амалышхо Бырсырым зэрэІэкІэлъыр.

ЗимэфэкІ дахэ хэзыгъэунэфыкІырэ Батырбый пстэуми апэу къыфэгушІуагъ филологие шіэныгъэхэмкіэ кандидатэу, Адыгэ къэралыгъо университетым адыгэ филологиемкІэ икафедрэ ипащэу Хьамырзэкьо Нуриет. УикІэлэегъаджэми, уиюфшіэгъуми, уипащэми Бырсыр Батырбый цІыф гупсэф акъылышоу, щыІэныгъэ лъэныкъуабэкІэ щысэ пфэхъоу зэрэщытыр, адыгэ факультетым идахэ зэриІэтыгъэр къыІуагъ, непи яІофшІэгъум фэдэу агу зэрэпэблагъэр къыхигъэщыгъ.

фепхъы

ЦІыфзещэкІэ хабзэм зэрэфэіазэр, культурэ ин зэрэхэльыр кіигьэтхьыгь, псауныгьэ пытэ иІэу, гъэхъэгъакІэхэм афэкіонэу фэлъэіуагь.

Батырбый ичІыпІэгьоу, биологие шІэныгьэхэмкІэ кандидатэу, МКъТУ-м идоцентэу Набэкьо Заурбый Мамхыгьэ гурыт еджапІэм щызэдеджагьэхэу, дэгьоу зэрэшІэхэу, ныбджэгьу-хьалэлныгьэр зэрэзэдызэрахьэрэр къыІуагь. ИшІэныгьэкІи, ицІыфыгьэкІи, иІэнэтІэ зещакІэкІи узыкІырыплын фаеуыльытагь. «Мамхыгь — Хьакурынэхьабл» зыфиІорэ шІушІэ общественнэ организацием кІэщакІо фэхьугьэхэм ыкІи ащиапэрэ тхьаматэу Батырбый

зэрэщытыгъэм ягугъу къышlыгъ. loф пстэумэ зэрякlурэр къыхигъэщыгъ.

АКъУ-м епхыгъэ шІэныгъэушэтын институтэу илъэси 5 хъугъэу Іоф зышІэрэм иІэшъхьэтетэу, шІэныгъэлэжьэу ЦІыкІуныб Розэ адыгабзэр лъэшэу зэригъэлъапІэрэр ыкІи ащ мыпшъыжьэу дэлажьэхэрэм зэрагъэразэрэр къыІуагъ. Адыгабзэр лъэпсэ куу бзэжъэу зэрэщытыр, зэрэгьэшІэгьоныр игьэпсыкІэкІэ ыгъэунэфэу, ащ Іоф дэзышІэрэ шІэныгьэлэжь пэпчъ уасэ зэрэфишІырэр, бзэм хахъуи, хэкІи зэрагъэгумэкІырэр, адыгэ гущы альэхэр нахый бэу атхынхэм къыкІэлъэІугь. Наукэм гьогу дахэ щызыкІугьэ Батырбый ишІэныгъэ кІуачІэрэ ипсауныгъэрэ зэдиштэу бэрэ илъэпкъ фэлэжьэнэу фиlуагъ.

Унэрэкъо Мирэ мэфэкІ гущыІэ пэублэм къызэрэщыхигъэщыгьэу, зимэфэкІ ин хэзыгьэунэфыкІырэ Бырсыр Батырбый илъэпкъ пае, шІоу ышІагъэм пае «тхьауегъэпсэу» раlонэу, ышІэрэм уасэ фашІынэу, фэукІочІыгьэм, ымышІагьэм ягугьу къашІынэу къызэрэзэхэхьагъэхэр, зэрякlасэр, зэральытэрэр, зэрэрыгушхорэр къыхэщэу Іофтхьабзэр кІуагъэ. ЫшъхьэкІи, цІыфхэмкІи сыдигъуи пшъэрылъыбэ дэдэ иІэу, ахэр зэшІуихызэ, зифэшъуашэми фэгумэкІын, фэулэун Бырсырым зэрилъэкІырэр Унэрэкъо Мирэ хигъэунэфыкІыгъ. КІэрэщэ Зэйнаб «Ихэшыпыкlыгъэ lофшlагъэхэр» томи 2 хъоу къыдэкІынымкІэ Батырбый фэлъэкІырэр ышІагьэу ылъытагь.

Мэфэкіым хэлажьэрэ пэпчъ піоми хъунэу гущыіэ къыіоным фэхьазырыгъ, ау гуфэбэныгъэ псалъэ къыфэзышіыгъэри макіэп

Бырсыр Батырбый дэгьоу ильэсыбэ хъугьэу зышlэхэу Адыгэ Хасэм итхьаматэу Бэгьушъэ Адам, шlэныгъэлэжьхэу Абрэдж Ачэрдан, Ацумыжъ Казбек, Цуекъо Нэфсэт, Унэ-

рэкъо Рае, Унэрэкъо Мирэ гущыІэ фабэхэр агу къикІэу къыфаlуагъэх. Университетым иадыгэ кафедрэ июфышізу ПхъэчыешІэ Мэлэйчэт игуапэу Батырбый имафэкІэ къыфэхъохъугъ. Яунагъо щыщ нэбгырищ — ежьыри ахэтэу зэрэригъэджагъэр, зэрялъапІэр, ипхъорэлъф ціыкіу, ціыф дэгъу хъумэ ашІоигьоу Батырбый зэрэфаусыгьэр къыІуагь. Шэныгьэ куу зэрэlэкlэлъыр, адыгабзэр зэрэлъигъэкІотагъэр, ІэнэтІэ зещакІэм зэрэтегьэпсыхьагьэр, дысыгьэ-гоуагьэ хэмыльэу, цІыфыгъэкІэ Іофыр зэригъэкІуатэрэр, гукІэгъу зэриІэр, спортыр зэрик асэр, бэ къызэрэдэхъурэр, Іофэу ышІэрэр зэрэбэр пстэуми кlагъэтхъыгъ. Ау ежь зэчый-амалэу Тхьэм къыхилъхьагъэр къыдэплъытэмэ, непи шІэныгъэ мылэжьыгъэу пкъырылъэу къежэрэр зэрэбэр адыгэ ІорыІуатэмкІэ ышъхьэ къинагъэу илъ къэбарыжъ, тхыдэжъ, таурыхъыжъ зыфэпощтхэу, къыІуатэхэу хъугъэхэр тхыжьыгъэнхэр ыкІи научнэ лъапсэ ягъэгъотыгъэныр Батырбый зэшlуихын фаеу alуагъ.

СыхьатитІу зэхахьэр зы нэгьэупІэпІэгьоу чъагьэ. Зы лІы гъэсэгъэшхо игъэшІэ лъэуж рыплъэжьыгъэх, шІэныгъэр, шІур, адыгэгъэ-цІыфыгъэр Бырсыр Батырбый зэрилэжьыгъэр ыкІи мафэ къэс зэрилэжьырэр къыхагъэщыгъ.

Бырсыр Батырбый къыфэкІуагьэу, къыфэльэІогьэ пстэумэ «тхьашъуегъэпсэу ин» ариlуагъ. ШІу горэ хэлъэу, шІу горэ къыдэхъугъэмэ, ар янэятэхэм, езыгъэджэгъэ кІэлэегъэджэшхохэм, зыкlырыплъыгъэ шІэныгъэлэжь нахьыжъхэу Даур Хьазрэт, КІэрэщэ Зэйнаб, ЗекІогъу Уцужьыкъо, Къомафэхэу Мухьадин ыкІи Зарэ, Тхьаркъохъо Юныс яхьатырэу ылъытагъ. Джащ фэдэу, Лъэпкъ тхылъеджапІэм ипащэу Іофтхьабзэм кіэщакіо фэхъугъэ Къыкъ Бэлэ, Кучмэз Аминэт зэрафэразэр къыІуагъ.

Ышъхьэкіэ ыкіи зипэщэ коллективыр, алъэкі къамыгъанэу, шіэныгъэ къэкіуапіэхэр яізубытыпіэхэу Іоф зэрашіэщтыр кіигъэтхъыгъ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтхэр мэфэкlым **Іэшъынэ Аслъан** къыщытырихыгъэх.

Культурэ кІэныр къэтыухъумэн фае

Адыгэ Республикэм икультурэ кіэн къэухъумэгъэным ыкІи гъэфедэгъэным фэгъэзэгъэ Гъэюрышапіэм Общественнэ советзу щызэхэщагъэм иапэрэ зэхэсыгъо 2014-рэ илъэсым мэлылъфэгъум и 9-м щы агъ. Мы Гъэ-ІорышІапІэм иунашьоу «Адыгэ Республикэм икультурэ кіэн къэухъумэгъэным ыкіи гъэфедэгъэным фэгъэзэгъэ Гъэюрыш ап ю дэжь Общественнэ совет щызэхэщэгъэным ехьыліагь» зыфиюу 2014-рэ ильэсым мэзаем и 19-м къыдэкІыгъэм тегъэпсыхьагъэу а советыр зэхэщагъэ хъугъэ.

Общественнэ объединениехэр, экспертхэр, Урысые Федерацием щыпсэурэ цІыф лъэпкъхэм якультурэ кІэн къэухъумэгьэным, гьэфедэгьэным. мехостифови мынестевшествест агъэгумэкІырэ, шъхьэкІафэ зыфашІырэ специалистхэр а Общественнэ советым хэхьа-

Апэрэ зэхэсыгьом хэлэжьагьэхэм амакъэ зэратыгьэм те-

тэу Общественнэ советым итхьаматэ, ащ игуадзэ ыкІи исекретарь хадзыгъэх. ЯтІонэрэ Іофыгъоу зытегущыІагъэхэр къутырэу Гавердовскэм ылъэныкъокІэ археологие кІэным къыхиубытэрэ псэуалъэхэу ыкІи нэмыкІхэу итхэм хэбзэнчъэу зэрадэзекІохэрэр ары. ЧІытІын ІофшІэнхэу Іизын зыхэмыльэу ашІыгъэхэм къахэкІэу къэ Іуашъхьэхэр хэпшІыкІэу зэщагъэкъуагъэх. Адыгэ Республикэм икультурэ кІэн икъэухъумэнкіэ, игъэфедэнкіэ Гъэіорышіапіэм заулэрэ а чіыпіэхэр зиунае хъугъэхэм зафигъэзагъ, джащ фэдэу хьыкумым административнэ материалхэр ІэкІагъэхьагъэх нахь мышІэми, зэщыгъэкъон ІофшІэнхэр джырэ нэс зэшІуахыгьэх. А чІыпІэхэр зиунаехэм къагъэлъэгъуагъ тятэжъ пашъэхэм яижъырэ кіэн къырык ощтым зыпарэк и зэримыгъэгумэкІыхэрэр. Хьыкумым зызыфагьэзэ нэужыр ары ныІэп пІэлъэ гъэнэфагъэкІэ тІын Іофхэр къызызэтыраІэжагъэхэр. Хьыкумым фагъэхьыгъэ тхылъым изэхэфын окоофэ нэс арэущтэу щытыщт. Общественнэ советым хэтхэм зэрэхагьэунэфыкІыгъэмкІэ, чІыгу Іахьхэу ащ фэдэ культурэ кІэным ипкъыгъохэр зытетхэр цІыфхэм етІупщыгъэу аращэх, къэбар жъугъэм иамалхэм ярекламэхэми ар къаушыхьаты. Ащ фэдэ чІыгу Іахьхэр зыщэфыхэрэм икъоу къагуры орэп псэуалъэхэр а чіыпіэхэм ащашіынхэм ыпэкІэ ежь ямылъку халъхьанышъ археологие ІофшІэн игъэкІотыгьэхэр арагьэшІынхэ фаеу зэрэхъущтыр. Археологие кІэным ипкъыгъохэр федеральнэ мылъкоу щытых.

Общественнэ советым лъэшэу ыумысыгь археологие кІэным исаугъэтхэм ащ фэдэу емыкіу дэдэу зэрадэзекіохэрэр. Лъэпкъым итарихъ ыкІи икультурэ кІэн чІэнэгьэшхо рагъэшіын алъэкіыщт. Джащ фэдэу мы Общественнэ советыр ыпшъэкІэ зигугъу къэтшІыгъэ ГъэІорышІапІэм икъэралыгъо къулыкъушІэхэм къяджагъ археологием исаугъэтхэр къэухъумэгъэнхэм зэрищык агъэм тетэу дэлэжьэнхэу. Ащ дакloy къэралыгъо хабзэм икъулыкъухэмрэ общественностымрэ къяджагъ культурэ кІэным бзэджэшІагьэу дызэрахьэрэм гъунэ фэшІыгъэным афэлъэкІыщтымкІэ хэлэжьэнхэу, къыткІэхъухьэхэрэм лъэпкъым икІэн зэрифэшъуашэм тетэу алъыгъэ-Іэсыжьыгъэным пае афэлъэкІыщтыр зэкІэ ашІэнэу.

зигъо іофыгъу

Дэхагъэм лъыхъухэзэ

Тызыхэт уахътэм июф анахь инымэ апэрэр экологием фэсакъыгъэныр, ащ икъэбзэныгъэ шапхъэхэм ренэу алъыплъэгъэныр ыкІи ар ухъумэгъэныр ары.

КъытэшІэкІыгъэ чІыопсыр хэ- жьыкІэхэм къэбзэныгъэ шапти гу лъимытахэу ежь цІыф

ціыкіур ары зэіызышіэу зыутэрэр. АщкІэ бэдэд щысэу къэпхьын плъэкіыщтыр. Ціыфым ыІэ, ылъакъо зынэсырэ пэпчъ зэрар горэ епхыгь: чаатэкъурэ пластик бэшэрэби, Іалъмэкъи, банки, гъучІыжъи, апчи, шъом хэшІыкІыгьэ цуакъэри — илъэси 10-м къыщежьэу, илъэс 20 50-м ыкІи ащ нахьыбэрэ чІыгум жьи, пси къырамыгъашэу хэлъых, яегъэшхо лъэшэу екІы. Ащ анахь ыгъэгумэкІыхэрэр шІэныгъэлэжьхэр, еджэпІэ зэфэшъхьафхэм якІэлэегъаджэхэр ыкІи студентхэу чІыопсым икъэухъумэн епхыгъэ ыкІи ащ пэблэгъэ сэнэхьатхэр зэзыгьэгьотыхэрэр ары. Лъэшэу гухэкІ ащэхъу ныбхъэхэр зэфэдэу цІыфхэм къызэрахэмыфэхэрэр ыкІи къызэрамыгъэгъунэхэрэр. Ары. Адыгэ Республикэм зэфэдэкІэ пІэльэ-пІальэу гьэкьэбзэн ІофхэмкІэ шІыхьафхэр щызэхащэх. Ахэм пащэхэри, ІофшІэпІэ зэфэшъхьафхэм яюфышіэхэри, Мыекъуапэ иапшъэрэ еджэпІитІу — АКъУ-м ыкІи МКъТУ-м, колледжхэм, гурыт еджапІэхэм ащеджэхэрэр чанэу ахэлажьэх. Ау мафэ къэс зым ыушlоеу, адрэм ар Іуихыжьэу щытыныр ныбжьык абэм аш Готэрэзэп, къэбзэныгъэр сыдымкІи ухэтми пхэлъын ыкІи зепхьан фаеу

Тикъалэ — тиунэ. Джащ фэд Адыгеири тэры зынапэр. Тишъолъыр дэ-

хагъзу хэлъыр зэхэтымыушІоеным пстэуми тишъыпкъапіэ етхьыліэн фае. Мафэ къэс зы сыхьат нахь мыхъуми, къытэшіэкіыгъэ чіыопсыр нахь шхъуантіэ, къабзэ, кlэракіэ шіыгъэным Іоф дэшІэгъэн

Мы гупшысэр пхырыкІэу гъэпсыгъагъэ мэлылъфэгъум и 14-м, 2014-рэ илъэсым Лъэпкъ тхылъеджапІэм щызэхащэгъэгьэ Іофтхьабзэр, ар тикъалэ иэкологие нахьышІу шІыгъэным фэгьэхынъагь. Зэlукlэгьум кlэщакІо фэхъугъэхэр тхылъеджапіэм техническэ ыкіи эконо- чіыпіэ гъэнэфагьэ пэпчъ гъэмическэ литературэмкіэ иот- дэхэгъэным дизайнер Іэпкіэ-

делрэ Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым ландшафт архитектурэмрэ мэз ІофымрэкІэ якафедрэрэ. ЗэхэщакІохэм гухэльэу яІагьэр Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым иэкологие факультет иныбжыык эхэм къалэм игъэдэхэн-гъэкІэрэкІэнкІэ, къэкІырэ лъэпкъ зэфэшъхьафхэр щыгъэтІысыгъэнхэмкіэ шіэныгъэ ыкіи амалкъулайхэр ягъэгъотыгъэнхэр

Ти Мыекъуапэ «хьакіэщ шхъуантізу», къабзэу, гохьэу гъэпсыгъэным мы Іофтхьабзэр фэгъэхьыгъагъ. Географическэ лъэпкІагъэр зэрищыкІагъэр ыкІи ландшафт архитектурэмкІэ ыкІи сад-парк гъэпсынымкІэ шІэныгы дежен дежения протоктивности.

Биологие шІэныгъэхэм ямызакъоу, ежь мы чІыпІэм щыпсэурэ цІыф лъэпкъхэм якультури, ящыІэныгьэ опыти, географиери, къэкІырэ лъэпкъхэу чъыги, уци, къэгъэгъэ зэмылІэужыгьуи адыгэ чІыгум зэрэгуры-Іощтхэр, зэрэхэзэгьэщтхэр къыдэлъытэгъэн зэрэфаер зэхэсыгьом щык агъэтхъыгъ.

Іофтхьабззм къиІотыкІын зэфэшъхьафхэр — «Проблемы озеленения города Майкопа», «Ландшафтный дизайн: тернистый путь от идеи проекта до его воплощения», «Проблемы подбора растений для решения дизайнерских задач озеленения города» зыфиlохэрэр къыщыра-ІотыкІыгъэх. Ахэм яшъыпкъэу МКъТУ-м истудентхэр ядэlугьэх. КІэлэегьаджэхэми яшІошІхэр кlэкlэу мы темэхэмкlэ къа-Іуагьэх, специалистхэм упчіэхэр аратыгъэх, джэуапхэри агъотыгъэх.

Зигьо Іофыгьоу къалэм иэкологие нахьышІу шІыгъэнымкІэ зишІуагъэ къэкІонэу алъытэрэ лъэныкъохэм ныбжьыкІэхэм анаІэ тырадзагъ ыкІи ахэмкІэ аlэкlэлъ шlэныгъэхэр ежь студентхэми къыраютыкыгъэх.

Мыекъуапэ икъэгъэгъэшlапІэхэм гъэтхэ нэшанэр ахэгощэгъэныр, архитектурэ шъошэ мыинхэм къалэм игъэдэхэнкІэ шІуагъэу яІэр, специалист ныбжьыкІэхэм тикъалэ иобъект зэфэшъхьафхэм ягъэкІэрэкІэнгъэшхъонтІэн зэралъэгъурэр къаІотагъэх.

Лъэпкъ тхылъеджапІэм къэгъэлъэгъонэу «Благоустройство и ландшафтный дизайн» ыІоу щагъэхьазырыгъэм мы темэр нахь къыпфызэхифэу, къыпфигъэпсынкІэу щытыгъ.

Зигьо Іофыгьо пэпчъкІэ узэ-Іукіэным, узэхэгущыіэным ыкіи а зэкІэм зы гупшысэ зэфэхьысыжь афэпшІыным имэхьанэ джыри зэ щыкlагъэтхъыгъ.

> МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтхэр Іэшьынэ Асльан тырихыгъэх.

МЫХЭР О УИЦІЫФЫХ, АДЫГЕИР!

Энциклопедием ит

«Урысыем ицІыф анахь дэгъухэр» ыцІэу энциклопедие тхылъ тихэгьэгу къыщыдагъэкІы илъэс зытфых фэдиз хъугъэу. Ащ иолъагъох хэгъэгум ицІыф цІэрыІохэм ясурэтхэр ыкІи ахэм апыль къэбар зэфэшъхьафхэр. Итых ащ промышленностым, мэкъу-мэщым, экономикэм, медицинэм, гъэсэныгъэм, псэолъэшІыным, нэмыкІхэми ащылэжьэрэ цІыф пэрытхэм къэбарэу апылъхэр. Тхыльышхом ухэплъэ зэпытыгьэми уезэщыщтэп. Итхьапэхэр къызэбдзэкіыхэ къэс нахь гъэшіэгьонхэр къэлъагъох. ЦІыф шІагъохэм нэІуасэ уафэхъу, тшІэрэ пащэхэри къахэкІых. Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым, Темыр Осетием, Чэчэным яцІыф дэгъухэм якъэбарэу арытхэм гур къыдащае, Адыгеим ицІыф анахь дэгъухэри уапэ къефэх. Сэри лъэшэу сигъэгушІуагъ тиІофшІэгъоу щытыгъэ ЦІыкіушъо Аслъан Хьасанбый ыкъор тихэгъэгукІэ анахь цыф цІэрыІохэм ащыщэу тхылъ гъэкІэрэкІагъэм къызэрэдагъэхьагъэр. Арышъ, ащ фэгъэхьыгъэу гущыІэ заулэ къисІотыкІынэу гухэлъ сшІыгъэ.

Аслъан бэшІагъэп Адыгэ Республикэм иветеранхэм я Совет итхьаматэ игуадзэу Іоф зишІэштыгьэр. Ильэсыбэрэ хы-дзэ къулыкъум хэтыгъ. ГушІогьо мафэхэу цІыфыбэ зыщызэрэугъоихэрэм шіукіэ къахэщы, хы-дзэ шъуашэу щыгьыр къекіу, хэгьэгум итын льэпІэ зэфэшъхьафэу ыбгьэ хэльхэм къагъэдахэ. Ветеран Іофыгъохэм ахэщагъэу зыхъугъагъэр илъэс горэкlэ узэкІэІэбэжьмэ ары. Ар зыфэгьэзэгьэгъэ ветеранхэм гуетыныгъэ хэлъэу Іоф адэшІэгьэным, анахьэу Хэгьэгу зэошхом -еслефа дехеслиностионые мехеслитех цэкІэгъэнхэм ишъыпкъэу апылъыгъ. Ахэм дахэ яюгъэныр, шіукіэ къахэгъэдыгьэнир, льытэныгьэ ин афэшыгьэныр иапэрэ пшъэрылъэу зыфилъэгъужьыщтыгь. Ахэр зэкІэри гуфэбэныгьэ хэльэу ыгъэцакІэщтыгъэх. «Урысыем ицІыф анахь дэгъухэр» зыцІэ энциклопедием ияхэнэрэ къыдэгъэкІыгъо Аслъан исурэт иолъагъо ыкІи ащ фэгъэхьыгъэу мыщ хыти аехеІншүг едеф

«...ВМФ-м идзэ санаториеу «Дивноморское» зыфиюрэм ипащ, медицинэ къулыкъумкю полковник. Медицинэ шраныгъэхэмкю кандидат. Урысые Федерацием изаслуженнэ врач. ордензу «Знак Почета» зыцрер, медальхэу «За воинскую доблесть и и степени», «За укрепление боевого содружества» зыфиюхэрэр ирэх.

Хы Шіуціэ Іушъом Іус къалэу Геленджик дэжь щыт селоу Дивноморскэ нахь чіыпіэ дахэ улъымыхъужьынэу хы нэпкъым Іус. Иохабзэ шъабэ, гъэ-

мафэм фабэ, икіымафэ чъыіэп. Ижь ренэу къэбзэ зэпыт, чэщырэ чъыіэтагъ. Илъэс псаум мыщ ціыфыбэ къеуаліэ, зыщызыгъэпсэфыгъэхэр разэу мэкіожьых.

Селоу Дивноморскэ ыгузэгу гектар 20 хъоу санаториер ит. Икъыблэ лъэныкъо хы, къохьапіэм къушъхьэ псыхъоу Мэзыбэ къыщыхэлъадэ, темырымрэ къокіыпіэмрэ зэхэтэу, Мэркіотх къушъхьэр къэлъагъо. Санаторием нэбгырэ 500-м ехъумэ іоф щашіэ ыкіи а купыр селом изэтегъэпсыхьан ишъыпкъзу пылъ.

Илъэс 16-м къыкlоці Асльан хы-дзэ флотым епхыгьэ санаторием ипащэу къулыкъур ыхыгъ. А уахътэм къыкlоці дзэм къулыкъу щызымы-шіэжъхэу нэбгырэ мин пчъагъэ санаторием къеоліагъ. Ахэм ахэтыгъэх хэгъэгум ичіыпіэ зэфэшъхьафхэм ащыпсэурэ генералхэр, адмиралхэр, офицерхэр ыкіи

нэмыкі ціыф лъэрыхьэхэу къэлэ зэфэшъхьафхэм Іоф ащызышіэхэрэр. Асльан къызэриіотэжьырэмкіэ, дзэ министрэщтыгъэ генералэу Грачевыр бэрэ къэкіуагъ. Нэмыкі генералхэу макіэп щызэблэкіыгъэр. Непи ар ціыф кіопіэшху, къеуаліэрэр бэ.

ЦІыкіушъо Аслъан 1951-рэ илъэсым Шэуджэн районым ит къуаджэу Джыракъые къыщыхъугъ. Илъэс 19-м итэу Мыекъопэ медицинскэ училищыр къызеухым фельдшерэу «ІэпыІэгъу псынкіэм» Іутыгь, Мыекъуапэ дэсыгь. 1971-рэ илъэсым С. М. Кировым ыцІэ зыхьырэ дзэ-медицинэ академием чІэхьагъ, ащ тетэу дзэ къулыкъум ищыІэныгъэ рипхыгъ. Академиер къызеух нэуж къухьэм иврач-хирургэу Кронштадт дэсыгъ. Мыщ илъэситІо къулыкъур зыщехь нэуж ишІэныгъэхэм ахигъэхъонэу гухэлъ ышІыгъ. Щеджагъ ар дзэ-медицинэ академиеу С. Кировым ыцІэ зыхьырэм медицинэмкІэ Іэшъхьэтет-пащэхэр зыщагъэхьазырырэ курсэу хэтым.

Офицер ныбжьык эр Украинэм ихы Шуціэ Іушьо Іут къалэу Очаков къагъэк южьи, мэзибгъо къулыкъур щихыгъ, хы Шуціэмкіэ медицинэ къулыкъум ипащэ игуадзэу щытыгъ. Энциклопедием зэрэщыхигъэунэфык врэмкіэ, Аслъан генерал ціэ къыфаусыныр ифэшьошагъ ыкіи ар зыіэ илъхэм къахэјук выщтыгъэ, яцыхьи телъыгъ. Ау

1992-рэ илъэсым санаториеу «Дивногорское» зыціэм пащэ ищыкіагьэу залъытэм, ежь ишіоигъоныгъэкіэ ащ кіонэу зэрэфаем зыіэ илъхэр щигъэгъозагъэх. Ащ фэдэ гухэлъ зэришіыгъэр зэкіэмэ агъэшіэгъуагъ, иіэнатіэкіи, икъулыкъушіакізкіи нахъ лъагэу дэкіоен зылъэкіынэу щытыгъэ офицерыр джащ къыщыуцугъ. Ау дзэ санаторием урипэщэныри іоф ціыкіу-шъокіоп, ор-орэу мылъкур зебгъэкіон фае, къекіоліэрэ ціыфхэри бгъэрэзэнхэр іэшіэхэп.

А илъэсхэм тихэгъэгу иэкономикэ зэтезыгъэу, хэпшіыкізу къэлэнлэгъагъ, санаторием икіухьэ-кіыхьэхэр ибгъэкъунхэр іоф ціыкіу-шъокіугъэп. Къэралыгъом ибюджет финанс Іофхэмкіэ щыкіагъэу фэхъущтыгъэхэм ахэкіыжьыгъошіугъэпыкіи ахэр зыпкъ итыгъэхэп. Сыдэу щытми, санаторием опыт ин зиіэ пэщэ тэрэз ищыкізгъагъ, зэрыфэгъэ къиным къищыжьыгъэн фэягъэ. Ар къыдэхъугъ Аслъан. Ежь ичаныгъэрэ ишіэныгъэрэ къызфигъэфедэхэзэ, коллективыр къыкъотэу санаторием иіофхэр зыпкъ ригъэуцожьыгъ, хыіушъом іут санаториехэм анахь дэгъоу, ціэрыіоу хъугъэ.

Аслъан тетыфэ санаторием нахьышум ыльэныкъокіэ зэхьокіыныгьэ инхэр фэхъугьэх. Гущыіэм пае, 1999-рэ ильэсым чіыпіэ 300 хъурэ унэшхоу зыщяіа-зэхэрэр санаторие щагум дашіыхьагь. Зыгьэпсэфыпіэ щагур дахэу агъэкіэжьыгь, пляжыр агъэкъэбзагь, ко-

тельнэ кізу агъзуцугъ. 2004-рэ илъэсым зыщычъыехэрэ унзу гъолъыпіз 400 хъурэр игъэкіотыгъзу агъэцэкізжынгъ. Яклуб агъэкізжынгъ. Шхапізри, іззэпіз-узгъзунэфыпіз корпусыри икізрыкізу агъэтэрэзыжьыгъэх.

Санаторием ипащэ ыпкъ къикІыкІэ, узгъэунэфынымкІэ амалыкІэхэр къагъотыгъэх, медицинэ аппаратурэмрэ оборудованиемрэ лъэхъаным диштэхэч агъэуцугъэх. ІэзэпІэ-диагностическэ кабинет ыкІи отделение 17-у яІэм зэрифэшъуашэу Іоф арагъашІэ. ХыдзэлІхэм ябын-унагъохэу санаторием къеуалІэхэрэр гъэрэзэгъэнхэм фэгъэхьыгъэ Іофыгъохэри пащэм зыщигъэгъупшэхэрэп, къыфэразэхэу зэбгырэкІыжьых. Исэнэхьатрэ ишІэныгъэхэмрэ зэголъхэу, ыгурэ ыпсэрэ фэщагьэу Іоф зэришіэрэр тын лъапіэхэмкіэ хагъэунэфык зэпытыгъ. Ау а пстэумэ анахь шІухьафтын инэу ылъытэрэр хэгьэгум и Апшъэрэ командование ипащэу, Президентэу В. В. Путиным ыдэжь къикІэу къыратыгъэ рэзэныгъэ тхылъыр ары.

Джащ фэдэ гущыlэхэр итхагъэх энциклопедием изы нэкlубгъоу полковникым исурэт зэрытым.

Ыпшъэкіэ къызэрэщысіуагъэу, Ціыкіушъо Аслъан Хьасанбый ыкъом къытефэрэр ыгъэцакіэзэ ветеран Іофыгьохэм ыгукіи ышъхьэкіи афэщагъэу ахэтыгъ. Район ыкіи къэлэ ветеран организациехэм ахэтхэм къаlэкіэкіырэ тхыгъэхэу советым къыфакіорэр макіэп. А пстэур законым тетэу зэшіохыгъэнхэм Ціыкіушъо Аслъан афэгъэзэгьагъ.

Зигугъу къэсшІырэ Аслъан Адыгэ Республикэм иветеранхэм я Совет Іоф щишІ у зыщыригь эжь эгь агь эм кънщыублагьэу чанэу ипшъэрылъхэр зэшІуихыщтыгъэх. Ащ пае иІофшІэгъухэм псынкі эу агурыіуагь, уаси фашіыщтыгь. Иадыгагьэрэ ицІыфыгьэрэкІэ утекІонэу щытэп. Командировкэ ІофкІэ къалэхэу Санкт-Петербург, Новороссийскэ, Украинэм ичылэу Дьяковэ (Андырхъое Хъусенэ зыщыкІодыгьэм), Абхъазым, Ермэлхьаблэ анэсыгъэ лыко купэу Адыгеим икІыгъэм хэтыгъ. Чабэми щы Іагъ. Арышъ, къылъэгъугъэр бэ. Хы-дзэ флотым зыхэтым къэралыгьохэу Польшэм, Урымым, Германием, Кубэ, Румынием, Сирием ащы агъ. Адыгэ купэу Кфар-Камэрэ Рихьаниерэ (Израиль) агъэкІуагъэм хэтыгъ. Арышъ, гъэшІэгъонэу къылъэгъугъэхэр къеІотэжьых. СыдигьокІи зэрэнэгушІом, уигъусэми, тыдэ ущыІукІагъэми хьалэлныгъэр къыхэщэу, иамал къыхьырэмкІэ къыбдэгошэным фэхьазырэу зэрэщытым угу къегъэпсынкІэ. Джащ фэдэу ціыфышіу Ціыкіушъо Аслъан.

> ШЫМЫГЪЭХЪУ Мурат.

ПЕНСИЕХЭМКІЭ ФОНДЫМ ШЪУЩЕГЪЭГЪУАЗЭ

Пенсием зыкlохэрэ ныбжьыр къаlэтыщтэп

2015-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м къыщыублагъэу пенсием зыкlохэрэ ныбжьыр къаlэтыщтэп. Ащ фэдэ унашъо ашlыгъах: бзылъфыгъэхэмкlэ илъэс 55-рэ, хъулъфыгъэхэмкlэ — илъэс 60.

Мыщ дэжьым кlэгъэгушlуныгъэхэр агъэнэфагъэх, ахэм къызэрэдалъытэрэмкlэ, пенсие ныбжьыр къызысыгъэм нахь кlасэу пенсием укlоныр нахь федэу щытыщт.

Пенсиехэм яхьылІэгъэ фор-

мулакіэм зэригъэнафэрэмкіэ, зыныбжькіэ пенсие ягъэгъэуцугъэным ифитыныгъэ зиіэ хъугъэхэу арагъэгъэуцунэу ямыкіоліагъэхэм е страховой пенсие арамыгъэгъэуцунэу зыгъэнэфагъэхэм япенсие нахь ины хъущт, сыда піомэ нахь кіасэ хъугъэу пенсие аригъэгъэуцунэу ціыфыр якіолізфэкіэ тешіэгъэ илъэс пэпчъ страховой пенсиер ыкіи гъзнэфагъэу щыт сомэ пчъагъзу къаратыщтыр ренэу нахьыбэ

хъущт. ГущыІэм пае, пенсие ныбжьыр къызысыгъэм ыуж илъэситф тешІагъэу пенсие аригъэгъэуцунэу цІыфым зафигъэзагъэмэ, страховой ІахьымкІэ атхыгъахэу щыт ахъщэ тыныр процент 36-кІэ, страховой пенсиер процент 45-кІз нахьыбэ мэхъух.

Джащ фэдэу мылъку зыщызэlуагъэкlэрэ пенсиери нахыбэщт, сыда пlомэ пенсиехэм апае зэlукlэгъэ мылъкур къызэрэратыщт илъэс пчъагъэу зытырагощэжьыщтри нахь макlэ мэхъу.

Пенсиехэмкіэ фондым Адыгэ Республикэмкіэ и Къутамэ ипресс-къулыкъу.

Псыхъохэр зыпкъ итых

Урысые Федерацием ошіэ-дэмышіэ Іофхэмкіэ и Министерствэ и Гъэіорышіапізу Адыгэ Республикэм щыіэм къызэритырэмкіэ, мэлылъфэгъум и 20-м ехъулізу тишъолъыр ит псыхъохэм ягидрологическэ зытет шапхъэхэм адештэ, зыпкъ итых. Блэкіыгъэ тхьамафэм ошіэ-дэмышіэ къэхъугъзу е псыхъохэр нэпкъыхэм къадэкіыгъэхэу агъэунэфыгъэп.

Мы лъэныкъомкіэ Іофхэм язытет зыфэдэр чэщи мафи специалистхэм зэрагъашіэ, ащ фэгъэзэгъэ гидрологическэ пости 10-мэ Іоф ашіэ. УФ-м ошіэ-дэмышіэ Іофхэмкіэ и Министерствэ АР-мкіэ и ГъэІорышіапіэ ипресс-къулыкъу къызэрэщытаІуагъэмкіэ, псыхъохэм псыр къадэуным ищынагъо джырэ уахътэ республикэм шъхьащытэп.

(Тикорр.).

Адыгэ

<u>ෙන්වා අන්වා අ</u>

Джэгур загъэджэгурэм мэфитly нэмыІэу тешіагьэр, псынкіэу правлением укъэмысы хъущтэпышъ ыІуи, гудовичэмэ ятхьаматэ Іофтабгэр къылъигъэкІуагъ. Тхьаматэм ипчъэ къызыlуехым, зытыришіыхьэрэр ымышіэу, гу ціыкіур нахьи нахь къэлъэпэрэпагъ, арэу щытми, пчъэшъхьаІум зэрэтет-тетэу:

— СыкъычІахьэ хъущта, Иван Никитич? — ыІуи, ымакъэ ыгъэпытэзэ, Азмэт упчІэжьыгъэ. Мыщ дэжьым Рябоволмэ ялІыжъи нэплъэгъум къыпхъотагъ. Герасим Ефимович тхьаматэм иджабгъукІэ, столым кІэрыдзыгъэу, дэпкъым кІэрыс. Азмэт сэлам арихыгъ. Адэдэм Иван Никитич кloчlэшly алам-астамышхоу къызыщыпкІыгь, гушІо мэкъэхъушхоу агроном кlалэм ыlaпэ къыубытыгъ:

 Азмет Базрукович, прошу прощения... Кажется я не кстати... Как снег на голову... но ради Бога, простите! Во-первых, в таких случаях, как говорят черкесы, ым, Герасим Ефимович, — ліыжъым ылъэныкъокіэ плъи, етІани Азмэт зыкъыфигъэзэжьыгъ, будь твоя папаха доброй! — етІани нахь къыгъэтэрэзыжьыгъ. — Нет! Нет! Точнее — пусть твоя папаха будет счастливой!

ГъукІэмкъом ыгу джэнджэш жьыбгъэшхом зэредзэжьы. Нэгур укlытэм, гыныплъым фэдэу, къызэкІишІыхьагъ: модыкІэ ышъхьэ къуелъхьэ, мыдыкІэ къуелъхьэ. Ынапіэ къыфэмыіэтэу, сэламэу ыхыгъэр ригъэкъугъэп, Рябовол лыжым ятіуани шъхьащэ фишыгъ. Лыжтым гущыіэ ктыіуагтэп. Мы нэгтэупІэпІэгьумэ атефэу ГъукІэмкъом Тхьэшхор къыдеlагъ: чэфыгъошхор ашъхьэщихэу июфшіэгъухэри къычіэхьагъэх. Тхьаматэм зэришІыгъэу, махъулъэу афэхъугъэм, «Азмет Базрукович!» aloзэ къыфэгушюх, Іаплі къыращэкіы, Іаплі фабэм чакъузэ. Зэрэхъурэмкіэ, зэрэгудовичэу «къэбарыр» ышlагъ, щыгъуаз, «къэбарыр» ымыгъэшlагъоу зы нэбгри пчъэшъхьаlум къызэпырыкlырэп.

ЦІыфмэ ягушІо имэшІобзый нахь зэупабжьэм, хабзэу зэрэщытэу, Иван Никитич гущыІапэр ыубытыжыыгь. Пащэр зыгъэгумэкІырэр, зэкІэми, мы щысмэ, ягумэкІ-зэгъэзэфэнэу Іофыгьошхуагь. Бухгалтер шъхьа эры джы зызфигъэзагъэр, Илья Лукич, ыІуагъ, сэщ нахьи о нахь уегъэгумэкІа пІонкІи мэхъу ыІуагь, ау марышь, лъытэныгьэ зыфэсшІэу, Илья Лукич, илъэсыкІэм мэфэ тхьапш пыкІыгьэр?.. — календарэу ыкІыбкІэ, дэпкъым пылъагъэм, фызэплъэкІызэ, тхьаматэр бухгалтерым еуп-

- Иван Никитич, муарыба, календарым тюкіырэ тіурэ къегъэлъагъо! — Илья Лукичэп, щысмэ ащыщ горэм кІым-сым куум къыхиІукІыгъ.
- Иван Никитич, Илья Лукич джы къыхэхъупскіыкіыгъ, — мары, мары...
- Сымышэхъумэ, шlу зэрэлъэгъурэ пшъашъэмрэ кlалэмрэ пlалъэу зэфашІырэр псынкІэу къызэрэсырэм фэд, зэплъэкІыгьо тимыфэзэ итІокІырэ тфырэр къызэрэсыщтыр къышъуасюштыгъ...

Непэрэ зэlукіэм мары тхьаматэм кІэухэу фишІыгьэр: Илья Лукич, ильэсыжъэу пыкІыгъэм ибалансовэ отчет хьазырыпсэу неущ, январым итокіырэ щырэм, сэ систолышъхьэ къытеолъхьэ, неущмыкіэ, итіокіырэ тфырэм, орырэ-сэрырэ тэхьышъ, КРУ-м истолышъхьэ отчетыр фытетэлъхьэ. Отчетыр бгъэгужъомэ зэрямык асэм щымыгъуазэ мы чІыпІэм зы нэбгри щысэп.

- ШъумыгуІэу джыри зэ шъуитхыгъэмэ шъуакъыхэплъэжь... — тхъытхъынчъэу, «шъумыгуІэм» нахь теІункІэзэ, тхьаматэм шъхьадж итхыгъэ къыфызэкІигъэкІожьыгъ.

1930-рэ илъэс бырсыр-зэхэлъэшъогъэшхор арыгъэ Иван Тихомировыр Гудовичэ къушъхьэхэс къэзэкъ станицэм апэ дэдэ къызагъэкІогъагъэр.

Ныбжьышхо дэди иІагъэп — тІокІырэ тфырэм итыгъ. «Двадцатипятитысячникмэ» ащыщыгъ. Дон псыхъо Іушъо Іут Ростов къал къыздырагъэкІыгъагъэр кlалэр. Партийцэ ныбжьыкlэр машинэшl заводэу «Красный Аксай» щылажьэщтыгъэ, комбайнэхэр, лэжьыгъэхэр зэрыІуахыжьыхэрэр, зэхэзгъэуцорэ ІэпэІасэмэ ахэтыгь. Иван Тихомировыр а Іофымкіи тіэкіуи еджагъэу щытыти.

Джащ къыщиублагъэу Иван Никитич Кавказым икъыблэ лъэныкъокІэ гъэзэгъэ станицэшхом большевик мамыр-

лъыхъуштыгъэ. ГъукІэмкъо Азмэт зэри-

лъытэрэмкіэ, илъэситф Іэпэ-цыпэм мэшІопыбзэу зэфэмышІыгьагьэм игьоз шхъуантІэ фронтовикхэр ыгъэунэзагъэх. ЗэкІэри ежь Азмэт фэдэхэп, къулыкъумэ аlумыкlыгъэр е lофшlэн зимыlагъэр нахьыбагъ! Анахьэу ныбжьык Іэхэр, Японэ фэдэхэу, е нахьыкІэ цІынэ дэдэхэч! Чылэмэ адэсхэч, къалэхэми ащыкІозэ-уазэхэу! Ахэми шІоигьоныгъэ я агъ, ак і эмык і эм, япэсыгъэ уаипчъэ горэм иплъэнхэр. Зэгъо дэдэрэ «уашъом ипчъэ» зызэкъоурэм зыфаехэу раlуаліэмэ ашіоигъо гори

ЦУЕКЪО Юныс Дзэпэщэжъым иаужырэ ахъшам нэмаз Рассказ

лэжьэкІо хьалэлэу ыцІэ щыраригъэІуагъ: колхоз тегъэпсыхьэгъэ дэдэ щигъэпсыгъ; ежьми намыси-насыпи зыщыфишІыжьыгъ. Комбайнэмэ ахалъхьэрэ щэрэхъ мыхъокІырэмэ афэд Иван Никитич, джы мо зэрэплъэгъу, сыдигъок/и гупсэф-самбырэу къекlокІы, къекlокІы, гурыт-рэхьатэу къечъэкІы, къечъэкІы...

«Хыу! Арымэ Іофа! СыбгъэгуІэжьи ма, Иван Никитич!» Мыщ нэуж ныІэп ГъукІэмкъо кІалэм ыгу ыбгъэгу къыздэхьажьыгъэр.

Тхьаусыхэ-гумэкІ зани кІэмылъэу тхьаматэм ятІуани къытыригъэзэжьыгь: — Сышъолъэlу, псынкlэу къэшъуух, къэшъуух... арэущтэу къыІуи, Рябовол агрономыжъым зыкъыфигъэзагъ. — Герасим Ефимович, синыбджэгъужъ, аграрник-марксистыжъ! Унэ кІэпхагъэми о «Балансовэ отчетыр» зэхэбгъэуцони етlани зэхэпхыжьыщт. Агрономиер — тэркІэ анахьэу комплекс наук! Джары ори сыкъызфыоджагъэр! Азмет Базруковичыр мэшІошхом къыпэкІыжьыгъэ къодый! ЦІыкІуцlыкloy yнalэ тебгъэтыгъэмэ лъэшэу

сигопагъэ... — Как говорится, старый конь борозды не испортит... — ныбжьыкІэмэ ащыщ сэмэркъэукІэ къыдзыгъ.

Мы такъикъ ІэшІум ГъукІэмкъо Азмэт ыІэлджанэ къыгьэгумэкІыгь, самбырэу Іэ щифэжьыгъ: лымрэ пхъэмрэ зыщызэпыгъэуцуагъэм дэжь. Нервхэр ыгъэlасэу ыlозэ: «Тхьам егъэпсэуи, ежь-ежьырэу ыгукІэ зэриІожьыгьэ, — ащ нахьрэ гумэкІыгьо щымыІэмэ Іофэп!» Ау, нэбзэ-гуабзэу тхьаматэм пкъырыплъыхьэзэ, ятІуани Азмэт гукІэ зэриюжьыгъэ, юфыр, ежь зэрэшюмышІыгьэу, къызэрэчІэкІыжьыгьэм гу цІыкІур нахьи нахь къыгъэгушхожьызэ.

ГъукІэмкъо Азмэт зыІэкІэзыубытэгъэгъэ щынэгъошхом лъапсэ имыlэуи щытыгъэп: фыртынэшхо ужэу щы ак Іэр хэгъэгум щымамыр пІощт шъхьаекІэ, уаимым, гур ыгъэсысэу, загъорэ зыкъегъэхъые. Ары, гъэшІэгъонхэр газетхэми къатхых. Мафэ тешІэ къэс къыбгурымыlонэу щыlакlэр нахь гумэкlыгъу, окопмэ къадэкІыжьыгъэхэу «нарком сто граммым» щэхъурэ тхъагъо зимыІагъэхэм зыкъашІэжьыгъ. Ахэми, фронтовикми, тхьэ яІагъ, ахэми уаипчъэр алъэгъуным кlэхъопсыщтыгъэх. Хэти ежь ищыІэныгъэ гъогу лъагъо

яІагъ! БэшІагъэба шІошъхъуныгъэу адыгэмэ ар захэлъыгъэр!

Ари ары. Нэфэшъхьаф гузэжъогъупІэ гурыІогъуаехэри къыкъокІых. Бзэгу хьыныр псэкІодышху. Хьапс шІыныр кІэщыгьошху. Тридцать седьмоим фэдэжьэп, и 40-м ик/эуххэми къащежьэщт, Иосиф Сталиныр оліэжьыфэкіи, зыліэкіи нахьи нахь пхъэшэжьэу лъыпадзэжьыщт, джаущтэу советмэ яхэгъэгу быжъутэн-пшІэпшІэным хэкІыщтэп. НыбжьыкІэхэр арых «агъэшэсыщтхэр», анахьэу «тlокlыр» зытырагьэфэщтхэр, илъэс фыртынэмэ апсыхьажьыгьэхэр, мэшо жъокужъоустхъошхом пэтыгъэхэр. Тихэку ціыкіу изакъоп. Урысыери. Шъыпкъэмэ, гуцэфэ шІыным иджылэ къихьагъ пІонэу, тыгъосэрэ фронтовикхэр Іофышхо хэфагьэх. ГукІэгьунчъэгьэгуцэфэшІылэгъэ нэпкъышъхьэм къытенэщтых! ГъукІэмкъо Мыхьамодэ чэщыгу хъужьыгъэу «воронокым» зэрэдилъэсыкІыгъагъэр гум къыгъэкІыжь зэпытэу.

Иосиф Виссарионович Хэгъэгу Къурмэнышхор фронтовикмэ афишІыжьыныр тефэ шъхьае, енэгуягьо чэзыур фынэмыгъэсыкІэ...

Ары, мыпчэдыжь Гудович къынэсыфэкІэ, ГъукІэмкъо агрономым джэныкъо пІонэу, ыбгъэгу жъокужъоустхъоу дэустхъукІыгъэм нахьыбэ ущымыкІ. Мы нэгъэупІэпІэгъум Уахьыем ымакъэ зэхихыгъэу къышІошІыгъ: «Уемынэгуй, зыпари пкъомылъэу, щэкІэ угъэпскіыгъэми, уиджэнакіэ пхъэр къизыгъанэ зышІоигъом ежь «зыфаем нахьыби» къыпкъуигъотэщт». Ежьырэп зыфэгумэкІыгъэр, Марий ары, пІопэн хъумэ, шъыпкъэмкІэ, Азмэт мырэущтэу ыгу ихъыкІыгъэр зыфихъыкІыгъэр. ИкІэрыкІэу Уахьыер джыри къыфэгумэкІыгь: «Хэгъэгум пае зыпсэ зыгъэтІылъыгъэ дзэкІолІым ишъуз лІыжъ-ныожъмэ ашІуитыгъуи, зэман полудикэ черкесмэ зэрашІыщтыгьэу, гъэры ышІыгь, ыхьи къэлэсэраишхом дигъэбылъхьагъ, aloy бзэгу уахьыгъэмэ сыд пшІэжьыщт? Къызэрыкіо ціыкіу-шъокіоп ар, етіани партбилетыр о уиджыбэ илъ!»

Мыры анахьэу ГъукІэмкъо Азмэт инэу къэзыгъэщтэпагъэр: уинасыпмэ къыпфыкъокІынэп нахь бзэджашІэм къыпфимыугупшысын къэхъужьыщтэп. Муары ГъукІэмкъо Елмырзи, гумэкІ хадзагъ. Сыдым ригъэшІэн, ышІагъэп,

ежь рыгущыІэрэп нахь, заор кІозэ, Сталиным письмэу фитхыгъагъэр джы къыфаІэтыжьыгъ. Мыщ ыпэрэ блыпэм следователым ыдэжь щыlагъ. «Сыд письмэр зыкІэптхыгъэр?» — «Ора зытхыгъэр?» — «ДжабгъуІэр пымытыжьэу сыдэущтэу птхыгъа?» — «Хэт письмэр птхынэу угу къэзыгьэкlыгьэр?» Елмырзэ иджэvап зы: «Заор кlоштыгъэ, чэчэнхэр депортировать ашІыгъэх. Ингушхэри депортировать ашІыгъэх. Тичылэ, Шыблэкъохьаблэ, пэгъунэгъу урым къутыр ціыкіум тесыгъэхэри дащыгъэх. Тэри, адыгэхэм, жалоб тфатыгьэу чэзыур къыднэсыгьэу аlоти...» — «ТхакІэ зэзгъэшІэжьи сэмэгуІэмкІэ стхыгьэ». — «Джы узэкІэзыгьэблыгьэм ылъэкъуацІэ къеІу». Ей-ей, сикІэлэ нэф! «Гучемуков Ельмирз Хусенович!»... «Иадрес къаlo» — «Мары уапашъхьэ ис!»...

Зэіукіэр къызаухыгъэм сыхьат зытіущ тешІэжьыгъэшъ Рябовол лІыжъыр къыгосэу Азмэт иагрокабинет исых, тхылъыпіэмэ ашъхьэ ахэгъэнагь: аграрнэ ІофыгъохэмкІэ зэхэфын-гъэтэрэзыжьынэу тхьаматэм зигугъу къышіыгъэхэр зытетхэгъэ тхылъыпІэр Герасим Ефимыч зыІыгъыр. Бысымым Азмэт, иджыбэ къырихи «Беломор» къэмланэр зыбгъукІэ ыгъэтІылъыгъ. Сырнычри къэмланым тырилъхьагъ: уфае зыхъурэм, пlanэ умыубыты, узыфаем фэдиз гъэсты, Герасим Ефимович! Етlанэ Ефимыч ыІыгъ тхьапэр къыІихи, ежь, Азмэт, ыпашъхьэ риубгъуагъ.

Мафэр зэрэкІорэми гу лъатэрэп. Пунктэу хагъэкІырэм ыпэкІэ, урыраза-урымыраза, Ефимович, къыригъэкІэу еплъ-еплъышъ, урыразэмэ дэгъу elo, «птичкэ» шъэджашъэр егугъузэ егъэуцу. Адрэми, аграрник-отставникыжъми, янысагъэм, Марие, фэгъэхьыгъэу гуцэфэ зани къызхигъэщырэп, ыжэ ыгъэуцухэрэп, мэlупчъапчъэ-мэlупчъапчъэ: СССР-м илъэс къэс колхозхэм, совхозхэм, нэмыкІ хозяйствэхэм, сельскохозяйственнэ производствэм пылъхэм «Баланс земель» зыфиюрэр ащызэхагъэуцо, сэ сыхэмытэу марышъ, Азмет Базрукович, ори ар зэхэбгъэуцуагъэ; ащ зэкІэ колхозым чІыгоу (мэзи, куанди, нэмыкіхэри зытетхэр) иіэр сэ сыхэмытэу мары ори къэбзэ-лъабзэу къэбгъэлъэгъуагъ. ЕтІани зы лъэныкъу: лэжьыгьэ шlaпləу хозяйствэм иlэр, бай хъунэу ышъхьэ къызихьэкІэ, нахьыбэ ышІын ылъэкІыщт, ащ пае мэзыр тыриупкІыщт е куандэхэр зэрыт шъофыр ыукъэбзынышъ тракторхэмкІэ дэгъоу ыжъощт... Ори марышъ ар хэуушъэфагъэп. СшІэрэп, Тихомировыр зэрымыразэр нахь...

КІымэфэ мэзэхапэм нэбгъэ-набгъэу джэдыгу пырацэр, шъхьаныгъупчъэмэ къаІуиубгъуагъ. Арэущтэу кабинетыр къызегъэушІункІыпэм Азмэт тэджи, фэтагын остыгъэр хигъэнагъ. Ардэдэми уахътэр зынэсыгъэр зэригъашІэ шІоигьоу гум къызыпылъадэм Іапшъэм етхъожьыгъ: «А-а... УпкІэхъун! Сыхьатыр Маришэ Іэужэу ептыгъэба!» Ар къызхимыгъэщэу, гум пипІытІыкІыпэзэ, Рябовол лыжъэу ыпашъхьэ исым ынэгу кІэплъагъ: лІыжъым ынахэ зэрэзэпкъырыуагъэр! ЫжэкІэ-пакІэмэ нахь сырыфэуи зыкъыраlагъ. Іэе дэдэу Азмэт лІыжъым ыгу егъужьыгъ.

Тутын пщэс Іужъур, шъончъэ хъужьыгъэ тыжьын шъхьатепІом фэдэу, столым кІэрысмэ къашъхьащыт. «НычэпэрэмкІэ чэщыр мыщ щипхын нахь, сиблагъэ, чылэм нэс укlожьышъунэп! - ГъукІэмкъом ышъхьэ щыбыжъутэрэм ошіэ-дэмышіэу джаущтэу пчыкіэу апхырычъыгъ. — ПсынкІэ къыпфэхъунэп, ау, хъуна, къыпфагьэпытагъэр игьом зэшlомыхыми хъунэп!» — арэущтэу зэушъыижьыгъэу, папиросыр апэ зыІуигъэнагъ, етІанэ сырнычыр къышти ыпашъхьэ столым тырилъхьагъ, Іэ сэкъатымкІэ ар тырикъузэзэ, «цашхъ!» ригъаloу Азмэт тутыным хигъэнагъ, гуІэжьзэ Ефимыч къыфищэйрэ машІом зыкІэрищэизэ...

(Джыри къыкІэлъыкІощт).

ЛЪЭПКЪ ИСКУССТВЭР — ТИБАИНЫГЪ

Еджапіэхэм нахьышіоу ащызэрагъэшіэщт

Культурэмрэ искусствэмрэ яеджапіэхэм фольклорыр ащызэрагьэшіэнымкіэ амалэу щыіэхэм афэгьэхьыгьэ шьольыр зэхахьэ тыгьуасэ Мыекъуапэ щыкіуагь. Адыгэ музыкальнэ іэмэ-псымэу шыкіэпщынэм нахь игьэкіотыгьэу тегущыіагьэх. Ащ дакіоу, пщынэм, сырынэм, пхьэкіычым, нэмыкіхэм яхьыліагьэу къаіуагьэр неущырэ мафэм тельытагь.

Адыгэ Республикэм искусствэхэмк на ик на

кіэхэр нахьышіоу фэгъэсэгъэнхэр. Егъэджэн программэр зэхагъэуцо зыхъукіэ лъэпкъ музыкальнэ іэмэ-псымэхэр предмет шъхьафэу хэтыщтых.

Шыкlэпщынэмрэ ижъырэ адыгэ орэдхэмрэ яхьылlагъэу филологие шlэныгъэхэмкlэ докторэу Унэрэкъо Рае къэгущыlагъ. Лъэпкъ

шэн-хабзэхэр музыкэмкlэ нахьышloy къаухъумэнхэ зэралъэкlыщтым узыlэпищэу, зэгъэфагъэу иеплъыкlэхэр зэхытигъэхыгъэх.

Адыгэ хьакІэщхэм музыкэу ащы Іущтыгъэм, фольклорыр льэпкъ культурэм льапсэу зэриІэм шІэныгъэлэжьэу Шъхьаплъэкъо ГъучІыпсэ къатегущыІагъ. Адыгеим икомпозиторхэм я Союз итхьаматэу, шІэныгъэлэжьэу Къэгъэзэжь Байзэт наукэм епхыгъэ ІофшІагъэу иІэр шыкІэпщынэм фэгъэхьыгъ. Лъэпкъ музыкальнэ Іэмэ-псымэхэр тиеджапІэхэм нахьышІоу ащызэрагъэшІэным-кІэ ГъукІэ Замудин, ШхончыбэшІэ Мурат, нэмыкІхэм яшІу-

шІагъэ лъыгъэкІотэгъэн фаеу ащ ылъытагъ.

Искусствэхэмкіэ кіэлэціыкіу еджапіэм икіэлэегъаджэу Гъукіэ Замудин шыкіэпщынэхэр зэрэзэтекіыхэрэм къариіоліагъэр щыіэныгъэм къыхихыгъ. Бзэпситіу хъурэ шыкіэпщынэмкіэ ижъырэ орэдхэр хьакіэщхэм къащырагъающтыгъэх. Бзэпсиплі шыкіэпщынэр джырэ уахътэ зэхащэрэ ансамблэхэм адештэ.

Гъукіэ Замудинрэ искусствэхэмкіэ кіэлэціыкіу еджапіэм идиректорэу Шхончыбэшіэ Муратрэ пьэпкъ Іэмэ-псымэхэм ныбжыкіэхэр афэгъэсэгъэнхэмкіэ Іофышхо ашіэ. Унэрэкъо Раерэ Пашты Мадинэрэ кіэлэеджакіомэ ящыкіэгъэщт литературэр агъэхьазыры, З. Гъукіэм шыкіэпщынэм ехьыліэгъэ тхылъ къыдигъэкіыгъ.

Зэхахьэм районхэм къарыкlыгъэ кlэлэегъаджэхэу, культурэм иlофышlэхэу хэлэжьагъэхэм язэгъэпшэнхэр къыхэтыутыщтых.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм льэпкь ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщы Гэр: 385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр,

197. **Телефонхэр:**

приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьа Іэм
иапэрэ

гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зы-

хьырэ секретарыр: 52-16-77. E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-

гъэр:
Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтын-хэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр

Зыщыхаутырэр

ПИ №ТУ23-00916

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> Пчъагъэр 4000 Индексхэр 52161 52162 Зак. 1146

Хэутыным узщык Гэтхэнэу щыт уахьтэр Сыхьатыр 18.00 Зыщык Гэтхэгъэхэ уахьтэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьа Іэр

Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьа Іэм иапэрэ гуадзэр

МэщлІэкъо Саид

Редактор
ппъхьа Гэм
игуадзэр —
пшъэдэк Гыжь
зыхьырэ
секретарыр
Хъурмэ Хъусен

ОЛИМПИАДЭ ДЖЭГУНХЭМРЭ ШІЭЖЬЫМРЭ

МашІор зезыхьагъэхэр

Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ щыкіуагъэмэ ямашіо Мыекъуапэ щызезыхьагъэхэм ясурэтхэр къызыщагъэлъэгъохэрэ Щытхъу пхъэмбгъур Адыгэ къэралыгъо университетым физкультурэмрэ дзюдомрэкіэ и Институт къыщызэіуахыгъ. Кіэлэегъаджэхэр, студентхэр, спортсменхэр, Олимпиадэм щыіагъэхэр зэхахьэм хэлэжьагъэх.

Іофтхьабзэм изещакІохэу Набэкъо Рузанэрэ Артур Меликонянрэ спортымрэ шіэжьымрэ зэрэзэпхыгъэхэр щысэхэмкіз хагъэунэфыкіыгъ. Олимпиадэм иволонтерхэу Юлия Имамеевамрэ Сергей Цымболенкэмрэ Шъачэ къыщалъэгъугъэр ящыізныгъэ щыщ зэрэхъугъэм lyпкізу къытегущыіагъэх. Язэгъэпшэнхэм анахьэу къащыхагъэщыгъэр Адыгэ Республикэр культурнэ Іофыгъохэм чанэу зэрахэлэжьагъэр, Урысыем ишъолъырхэмрэ іэкіыб хэгъэгухэмрэ къарыкіыгъэхэм, спортсмен ціэрыіохэм Адыгеим икъэгъэлъэгъонхэр, тиартистхэм яконцертхэр зэрашіогъэшіэгъоныгъэр, ціыф ціэрыіохэм зэраlукіагъэхэр ары.

Физкультурэмрэ дзюдомрэкіэ Институтым идиректорэу Бгьошэ Айдэмыр спортымрэ шіэжьымрэ язэпхыныгьэхэм нахь зягьэ-ушьомбгьугьэн фаеу ыльытагь. Олимпиадэм имашіо зэіэпахызэ Мыекъуапэ щызезыхьагьэхэм льэужэу къагьэнагьэр щыіэныгьэм хэкіокіэщтэп.

— ЛІыгъэм ишапхъэ къызыхэзыгъафэхэрэр спортым сыдигъуи щагъэлъапІэх. НыбжьыкІэхэр дэхагъэм, зэкъошныгъэм игъэпытэн афэгъэсэгъэнхэмкІэ спортышхор ти-

ІэпыІэгъушІу, — къыІуагъ Бгъошэ Айдэмыр. — ТиеджапІэ къэзыухыгъэхэм ясурэтхэр Щытхъу пхъэмбгъум къыщытэгъэлъагъох.

Дунаим, Европэм дзюдомкіэ ядышъэ медальхэр къыдэзыхыгъэ Лъэцэр Хьазрэтрэ Адыгэ Республикэм ибыракъ тикъушъхьэ анахь лъагэмэ ащыщызгъэбыбэтагъэу Максим Богатыревымрэ Олимпиадэм имашіо зэрэзэрахьэгъэ пхъакъохэр (факелхэр) нэпэеплъ шіухьафтын Институтым фашіыгъэх. Пхъакъохэр Щытхъу пхъэмбгъум къыщагъэльагъох. Хь. Лъэцэрымрэ М. Богатыревымрэ ясурэтхэри нэплъэгъум итых.

Илъэс зэфэшъхьафхэм институтыр къэзыухыгъэхэу Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан, спортым щыціэрыіохэу Сергей ыкіи Александр Алифиренкэхэм, Хьасанэкъо Мурат, Емыж Арамбый, Алхъо Сыхьатбый, Анна Игнатченкэм, Анна Кареевам, Георгий Гуляйченкэм, Къош Заур ясурэтхэр къыщагъэлъагъох.

Олимпиадэм имашlо зэlэпахызэ Мыекъуапэ иурамхэм къащыкlуагъэхэм ягукъэкlыжьхэр жъы хъущтхэп, такъикъ заулэм къыкlоцl машlор зезыхьагъэхэм спортым къыщакlугъэ гъогур, медальхэм якъыдэхын зэрэфэбанэщтыгъэхэр, нэмыкl хъугъэ-шlагъэу агу къинагъэр цlыфышlум игъэсэн фэлажьэ.

Сурэтым итыр: **Щытхъу пхъэмбгъур къызэlуахы.**

14. «Томь» — 24

15. «Волга» — 21 16. «Анжи» — 16.

ФУТБОЛ. ПРЕМЬЕР-ЛИГЭР

Тизэгъэпшэнхэр

Урысыем футболымкіэ изэнэкъокъоу Премьер-лигэм щыкіорэм хэлэжьэрэ командэхэм яя 26-рэ зэіукіэгъухэр зэраухыгъэхэр зэтэгъапшэх.

«Амкар» — «Урал» — 0:2, «Анжи» — «Зенит» — 1:2, «Локомотив» — «Терек» — 2:1, «Томь» — «Крылья Советов» — 2:0, «Кубань» — ЦСКА — 0:4, «Динамо» — «Краснодар» — 1:2, «Рубин» — «Спартак» — 2:1, «Волга» — «Ростов» — 2:1.

ЧІыпІэхэр

1. «Зенит» — 56 2. «Локомотив» — 55

3. ЦСКА — 52 4. «Динамо» — 46

5. «Спартак» — 44 6. «Краснодар» — 43 7. «Амкар» — 36 8. «Ростов» — 35 9. «Кубань» — 32 10. «Рубин» — 31

11. «Урал» — 27 12. «Терек» — 26

Я 27-рэ ешіэгъухэр

<u>25.04,</u> бэрэскэшху «Кр. Советов» — «Амкар» <u>26.04,</u> шэмбэт

«Краснодар» — «Локомотив» «Зенит» — «Волга»

«Зенит» — «Волга» «Урал» — «Томь»

27.04, тхьаумаф «Терек»— «Динамо» «Ростов»— «Анжи» ЦСКА— «Рубин» 28.04, блыпэ

«Спартак» — «Кубань».

13. «Крылья Советов» — 25

Нэкіубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.